

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

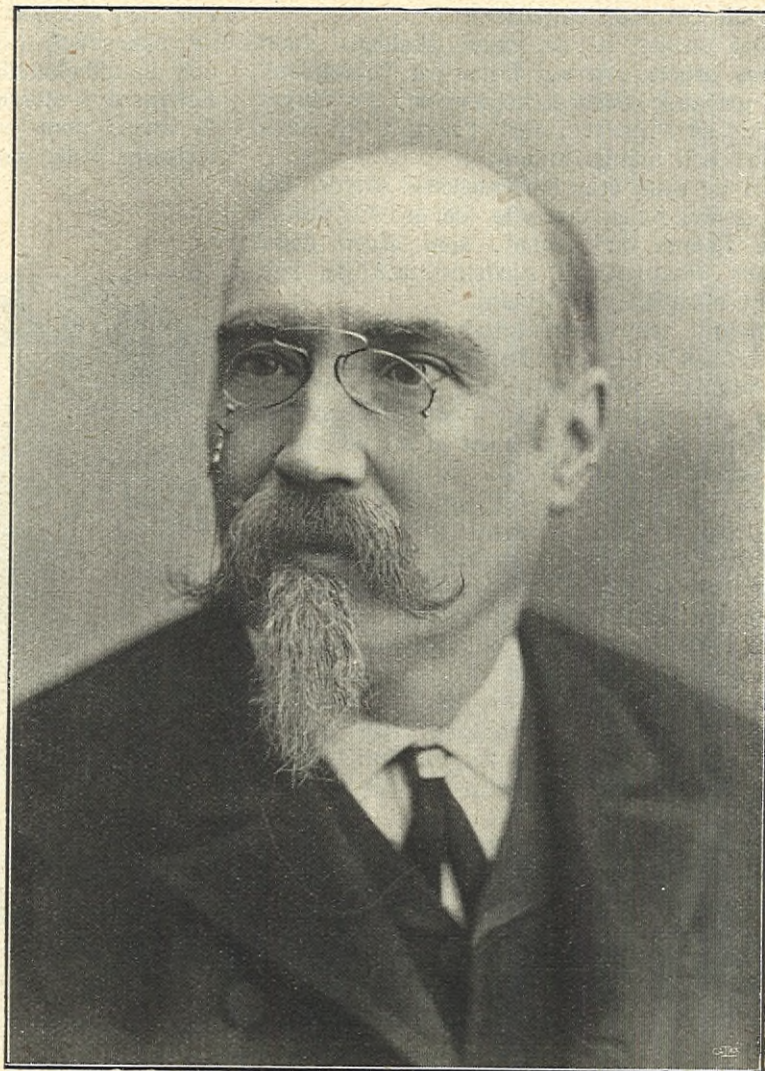
IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

FREDERI MISTRAL.

JOSÉ ECHEGARAY.

ÅRETS LITTERÄRA NOBELPRISTAGARE.

GENOM våra förbindelser i utlandet ha vi i själfva presslägningsminuten mottagit som absolut säkert det meddelandet, att årets litterära Nobelpris skall delas mellan den franske skalden Frederi Mistral och den spanske dramaturgen José Echegaray, hvilkas bägge porträtt våra läsare återfinna här ofvan. Beträffande den förstnämnde har vår pariserkorrespondent hr Edvard Stjernström gifvit nedanstående korta karaktäristik i form af en intervju med en af skaldens lärjungar och varma beundrare, som hr S. uppsökt i Paris.

Utrymmet tillåter oss nämligen ej att lämna en mera allsidig bild af denne sydfranske trubadur, åt hvilken den vittra domstolen i Norden nu står i begrepp att skänka sitt gyllene erkännande för en lifslång sångarbragd, fylld af sol och egenartad romansk skönhet.

FREDERI MISTRAL.

DE AF IDUNS LÄSARE, som studera Paris Figaro, ha ej kunnat undgå att lägga märke till de vanligen i tidningens fredagsnummer regelbundet återkommande förtjusande små idyller och stämningsbilder från detta härliga, soliga Provence, "provincia provinciarum", som provensalerna med rättmätig stolthet kalla sitt fagra land, signerade Xaviers de Ricard. Denne M. de Ricard, redaktör och bibliotekarie i Figaro, känner jag sedan lång tid tillbaka, och många äro de intressanta stunder, jag tillbragt hos honom så väl uppe i tidningen som hemma i hans lilla mansard-våning högt uppe på "La Butte". M. de R. är landsman, elev och, ehuru mycket yngre, intim vän till Mistral. Jag har aldrig träffat en lärjunge mera hängifven sin mästare, och det var mig en stor glädje, när jag för någon tid sedan kunde meddela M. de R., att Mirèio blifvit öfversatt till nordiskt

språk* och en ännu större, när jag därtill kunde lägga, att ryktet därhemma utpekade Mistral som kandidat till det Nobelska litteraturpriset.

Frederi Mistral är född den 8 september 1830 i Maillane, en liten by i departementet Bouches du Rhone, och här har han lefvat hela sitt lif. Han tillhör en gammal släkt, som i början af 16:de seklet flyttade från Dauphiné till Provence. Studerade vid universitetet i Aix, där han tagit sin "licensie en droit". Några vidare lagrar som rättslärd torde dock knappast Mistral hafva skördat, ty allt sitt arbete, allt sitt intresse har han ägnat den provensalska "rénaissancen".

Första gången han låter tala om sig är vid kongresserna i Arles 1852—53. Han var en af de sju poeter, som år 1854 på slottet Fontségugne, nära Avignon, slöto sig tillsammans i en förening med syfte att arbeta på Provence's rénaissance, en pånyttfödelse, som

*) Mirèio, provensalisk dikt; på svenska återgifven af Carl Rupert Nyblom. Alb. Bonniers förlag.

ej allenast gällde språket, utan som äfven gick ut på att vidmakthålla och återupplifva det gamla landets originella plägseder och bruk. Af detta septemvirat, känt under namnet "Les Félibres" och som något erinrar om vårt "Götiska förbund", är Mistral den ende kvarlevande.

Han första stora arbete blef det år 1859 utgifna Mirèio. Detta verk har ej sett mindre än 27 upplagor på originalspråket, ett tiotal franska, åtskilliga spanska och italienska, en engelsk och en tysk. Det har dramatiserats af Michel Carré, som författat en opera, till hvilken Gounod satt musik. Ett brottstycke, första sången, finnes redan förut på svenska, öfversatt af Augusta Ljungqvist år 1901.

Mistral for själf upp till Paris och presenterade detta sitt arbete för Lamartine, som hälsade det med entusiasm.

Det dröjde 10 år, innan skaldens andra större arbete utkom. Detta var "Calendau", ett gripande mäktigt herdepos i 12 sånger. Följde så "Lis Iselo d'or", "Nerto", "La Rèino Jano" och många andra.

På de sista åren har emellertid skalden låtit sin penna hvila, och efter det år 1897 utgifna "Le Poème du Rhone", som äfven delvis finnes öfversatt till svenska, tror jag intet mera märkligt varit synligt.

Mistral har äfven utgifvit ett stort fransk-provensalskt lexikon, "Le Trésor du Félibrige". "Institutet" gaf honom för detta arbete ett pris på 10,000 francs, hvilket belopp han skänkte till grundläggandet af en tidning på catalansk dialekt, "Aioli". Vidare har han i Arles grundlagt ett etnografiskt museum, "Museon Arlaten", af stort värde och intresse.

Detta om Mistral som skald och forskare. Hans privata lif företer ingenting märkvärdigt. Han har varit gift, men saknar barn. Där nere i Maillane för han ett lugnt och obemärkt lif, odlade sina fäders jord. Trots åren är han ännu en stark och kraftig man, ifrig jägare och duktig landbrukare. Hela Provence och angränsande provinser, där ännu Langue d'oc talas, betrakta Mistral som en nationalhjalte.

M. de Ricard ansåg det ej alls otroligt, att i händelse Mistral erhöle Nobelpriset, han då skulle komma att besöka Stockholm, men knappast torde det blifva i december. Det är ej rätta tiden för en 74-åring att från Provence begifva sig upp till "ultima Thule".

EDVARD STJERNSTRÖM.

JOSZE ECHEGARAY.

DEN SPANSKE dramaturgen med detta namn, som en gång hörtdt, lätt biter sig fast i minnet, är af baskisk härkomst och såg dagen i Madrid 1832.

Den blifvande skalden började som ingenjör och var 1854—68 professor i matematik vid ingenjörsskolan i Madrid och utgaf flere arbeten i sin vetenskap. Samtidigt idkade han studier i filosofi och nationalekonomi, och 1868 valdes han af sina demokratiska meningsfränder till deputerad. I nationalförsamlingen gjorde han sig snart så bemärkt för sin lysande talarförmåga, särskildt sitt uppträdande för religionsfriheten, att han i tvänne olika repriser kallades till arbets- och undervisningsminister samt under en annan period till finansminister. Då Amadeo år 1873 abdikade, måste Echegaray emigrera till Paris, men återkom följande år och mottog en plats i den republikanska ministären, hvilken han dock snart lämnade, därmed definitivt utbytande sin politiska bana mot den litterära.

Sedan denna tid har Echegaray nästan utslutande arbetat som dramatiker, och mer än

ett halft hundratal dramer af hans hand ha sett dagen, de allra flesta tragedier. De förnämsta af dessa äro de äfven här i Sverige uppförda och välbekanta "Helgon eller vansinnig?" och "Galeotto". Bland komedierna märkes den litterära satiren "En kritikers debut", äfven uppförd å vår Dramatiska teater.

Echegaray erkännes allmänt som Spaniens mest betydande dramaturg alltsedan den spanska teaterns klassiska period. Flertalet af hans stycken äro skrifna på vers i den traditionella gamla spanska åttastaviga och asso-nerade versformen, hvilken han öfverlägset behandlar. Det mest framträdande draget i Echegarays skaldelyne torde vara hans häpnadsväckande fantasi och intensiva glöd. Ett karaktärsdrag är också den pessimism, som för det mesta genomgår hans diktning. För den sceniska effekten har han en ovanlig skarpsblick och är en mästare i dialogen och språkbehandlingen. I ett som allt torde Echegarays storslagna och originella diktning få anses som en af de intressantaste förelse-terna i den moderna litteraturen.

FANNY BLOMBERG.

STOCKHOLMS NYA SLÖJDINSPEKTRIS.

EFTER EN tjuguarig verksamhet som slöjdinspektris vid Stockholms folkskolor afgår inom kort fröken Hulda Lundin — och afgår med heder, följd af talrika lärjungars och vänners sympatier, ty hennes lifsgärning under dessa sistförflutna två decennier har varit en enda stor och fruktbringande arbetsinsats på slöjd-undervisningens fält vid våra folkskolor. Det förmåles också, att folkskoleöfverstyrelsen beslutit hemställa om extra pension åt henne samt förorda henne till erhållande af guldmedalj m. m.

Som fröken Lundins gagnarika pedagogiska verksamhet vid ett par föregående tillfällen behandlats i Idun, då vi äfven meddelat hennes porträtt, ha vi med dessa kortfattade rader endast velat göra skyldig honnör för en kvinna, hvars lifsgärning varit så betydelsefull och fullföljts med det friskaste lifsmod.

Fröken Lundin efterträdes af ordinarie lärarinnan vid det af Östergötlands landsting underhållna småskolelärarinneseminarier i Linköping, fröken Fanny Elvira Blomberg.

Fröken B. är nu i sin bästa ålder — hon är född 1860 — och har sedan 1891 varit anställd i seminariets tjänst, där hon med barmhärdig skicklighet och energi undervisat såväl i slöjd som i en hel del bokliga skolämnen. Hon har genomgått en af fröken Lundins kurser, studerat vid Näs' slöjdseminarium, hospiterat vid Stockholms folkskolor o. s. v., hvarjämte hon i somras gjorde en studieresa i Tyskland för sin blifvande verksamhets räkning.

Till sitt personliga väsen skall hon vara en alltigenom sympatisk och solid karaktär.

SÖNDRIGA LEKSAKER.

DET VAR en gång en liten ryska, som bodde i en stad vid den stora floden Volga. Hon hette Vera och var sex år gammal. Hennes föräldrar voro mycket rika, och de skänkte henne hvarje år många dyrbara och vackra leksaker. Men det hände också, som det ofta går, att lilla Veras leksaker gingo sönder. Dockorna förlorade både armar och ben, och deras hår, som flitigt kammades, föll af och de blefvo alldeles skalliga. Ej bättre gick det med dockskåpets möbler; bord och stolar miste sina ben och den lilla vagnen stjalpte allt som oftast, ty ena bakhjulet hade gått af. Vera hade ofantligt många söndriga leksaker, så det skulle taga för lång tid och för mycket utrymme att upprepa dem alla. —

Hvad gjorde nu Vera med allt detta? — Jo, den lilla ryskan hade en stor korg, som stod uppe på mammas vindskontor och i den lade hon alla sina invalider. Den sista dagen i hvarje månad sutto Vera och mamma i barnkammaren och sorterade leksakerna; de hela fingo stanna kvar, men de söndriga bar den lilla flickan upp på vinden. —

Så förflyt ett år och den stora korgen var nu alldeles full. Dagen före julafton förde betjänten korgen till den lilla stadens barnhem, och vid tolfviden på förmiddagen infann sig Vera med sin mamma för att dela ut leksakerna bland de fattiga små barnen. —

Jag glömmar aldrig den lilla, hvitklädda gestalten med de långa, svarta lockarna, de rosiga kinderna och de stora, bruna ögonen, som tindrade af glädje och ifver. Hon stod midt på golvet i bönsalen, omgifven af de fattiga barnen, som med jubel mottogo de söndriga leksakerna ur hennes händer.

Moderns ögon stodo fulla af tårar, när hon såg sin lilla älskling glädja sig med de fattiga små. När Vera gifvit bort den sista leksaken, sprang hon fram till modern, slog sina små armar om hennes hals och utropade gladt:

"O, mamma, mamma, jag känner mig så glad och lycklig, alldeles som när jag fick min Lenotschka!" — Lenotschka var *un bébé de Paris*, ett praktexemplar, som kunde säga mamma och pappa. —

Mödrar, säkert finnes det många söndriga leksaker hos edra små älsklingar, de kastas undan, ligga i vägen, skräpa, ja, till och med brännas upp. Tänk, så många fattiga barn, som aldrig ägt någon leksak! Små flickor, som aldrig tagit i en docka, och små gossar, som skulle stå med gapande mun och vidöppna ögon vid åsynen af en tennsoldat, vore den också utan både armar och ben! — Kunnen I ej följa den ryska moderns exempel och låta edra barn, liksom lilla Vera, sprida glädje och trefnad bland de fattiga små. I skolen aldrig ångra det, och edra älsklingar skola tidigt lära sig att utöfva barmhärtighet. Helt visst finnes många söndriga leksaker hos edra småttingar, skynden eder att lägga ned dem i den stora korgen, ty snart står julen för dörren.

XEMO.

EN ÖKENFÄRD. BREF TILL IDUN FRÅN ELSA RIBBING.

(Slut fr. föreg. nr.)

JAG ÄR nästan tacksam, att jag ej kan se ens tvärt igenom en tältvägg, och när en stund senare en sotig kaffepanna och två små "dockkoppar" bäras in i vårt tält, trösta vi hvarandra med redan nämnda sanning, att *kokt smuts* inte är så farlig, och dricka i tur och ordning den så välvilligt erbjudna drycken. Hvad smaken angår, koka araberna alltid utmärkt kaffe, och min man, som hemma i Sverige var afgjord kaffehatare, tar sig här så gärna en liten kopp af den svarta, starka drycken.

Vår tolk, som — född arab — ej är fullt så känslig som vi, gör en titt in i koktältet och talar sedan om, att en killing — oss till ära — slaktats och satts öfver elden. Det dröjer nog dock en god stund, innan anrättningen kan bli färdig, och det gäller att nu använda tiden på bästa sätt.

Vi ge oss i språk med en skara unga beduiner, som just i dag kommit till vår höfding på besök, och som från männens afdelning redan länge nyfiket betraktat oss. De äro från ett läger längre bort. För några dagar sedan inträffade därstädes ett dödsfall. Vid underrettelsen därom skyndade vår värd att tillsammans med några af sina män i deras läger aflägga ett "kondoleansbesök". Enligt beduin-sed äro nu dessa hitkomna för att tacka därför och — att äta ett grundligt köttmål, arabernas fest- och högtidsmat.

Man kan ej annat än beundra deras formfulländadt vackra anletsdrag, deras smidiga, muskulösa gestalter och deras lugna, sansade hållning. Ofrivilligt kan man därvid komma att anställa en jämförelse mellan dessa och en skara svenska allmogeynglingar. Att de förra onekligen taga skönhetspriset, länder oss till ingen skam. Tänker man dock vidare på dessa beduiners uppförande, deras värdiga sätt och höfviska later — de äro dock nu ute för att "festa" — och därmed jämför t. ex. en skara svenska marknadsbesökare eller en flock beväringssynglingar återvändande från lägerplatsen — då måste man djupt blygas!

Ack! Muhameds lära bannlyser allt hvad jästa drycker heter. Men vi, som ha de härliga orden: "*kristlig frihet*" skrifna på vårt banér, vi *slafva* under förnedrande rusdrycksvanor! —

Inne i vårt tält har den första elden slocknat, och den gamla kvinnan, som makat sig allt närmare askhögen, borrar nu alldeles ned de nakna fötterna i askan och låter hela den skröpliga, hopkrupna gestalten genomströmmas af den behagliga värmen. Längre bort i tältet gör man nu upp en ny eld för att baka bröd. De torra taggväxterna, som beduinkvinnorna samla ute i öknen och bära till lägret i ofantliga knippen öfver sina hufvuden, äro ett lättantändt bränsle. Det lätt kupade järnlocket, som, stödt af några stenar, lagts öfver elden, värmes hastigt upp. Höfdingens unga hustru tar nu ur degträget, just i samma ögonblick en höna flaxar fram i ett moln af dam, en bit af den osyrade degen och kastar den skickligt fram och tillbaka från den ena handen till den andra. För oss i konsten oinvigde ser det nästan ut som ett trolleri, då den vid detta enkla förfaringssätt helt hastigt tänjes ut och blir tunn som den tunnaste pannkaka. Ett sista skickligt kast, och den ligger utbredd ofvanpå järnlocket och är efter ett par minuter gräddad.

Vi ha redan sett än den ena, än den andra af beduinerne gå ut ur tälten, bege sig strax utanför lägret, breda ut sin bredrandiga mantel på marken och högtidligt och allvarligt förrätta sin bön. Deras bönetimme tycks vara inne.

BEDUINLÄGRET I ÖKNEN. FOTO FÖR IDUN AF D:R G. RIBBING.

Den gamla kvinnan i vårt tält går nu också efter ett bleckstop med vatten, hukar åter ned sig vid sin askhög och börjar en egendomlig tvagning. Tvål har hon icke, men vattnet låter hon rinna i floder öfver ansikte, armar och händer. Hon skjuter till och med tillbaka hufvduken och fuktar hela sin gråa hjässa, viker undan klädnaden och låter också halsen och bröstet få sin beskärda, rikliga del. Under hela tiden mumlar hon för oss ohörbara, ofattliga ord. Slutligen går hon tyst ut ur tältet med sin vattenkanna och ett tygstycke i handen.

Jag följde henne på litet afstånd. Strax bakom tältet breder hon ut tygbiten, tar af sig skorna och ger äfven fötterna en grundlig tvagning, innan hon stiger upp på sin bönematta. Nu börjar hon att förrätta sin andakt. Än står hon en stund upprätt med armarne hängande efter sidorna, än ligger hon några ögonblick på knä med uppsträckta, hopknäppta händer, än böjer hon sig ned och berör marken med sin panna.

Hennes böneord kan jag naturligtvis ej uppfatta, men jag står gripen af det allvar hvarmed hon tycks hänge sig åt sitt förehavande, så oberörd, som det synes, af allt utomkring sig, af min närhet, af de rundt omkring kacklande hönsen, skällande hundarne, lekande barnen. Jag tänker på den trohet, de visa, dessa muhamedaner, i iakttagandet af sina gudstjänstöfningar, och genombärfvas af känslan af vårt, af mitt djupa ansvar gentemot den stora frihet — frihet från *yltre* former och ceremonier — som genom Kristus blifvit oss gifven.

Vår tolk, som länge varit inne i köksdepartementet, och hvars af elden upphettade ansikte nogsam visar, med hvilket närgående intresse han följt de kulinariska förberedelserna, kommer nu och talar om, att måltiden snart är färdig. Vi få helt brådtom att dessförinnan hinna göra en liten rond genom lägret.

Bakom koktältet se vi redan en skara barnungar i färd med att afprova anrättningen. Med sina små, smutsiga fingrar taga de ur en på marken stående, gemensam träskål den ena näfven ris efter den andra, och i sin ifver att hinna få så mycket som möjligt af det goda försätta de skålen i en verklig borddansrörelse.

Från det närliggande tältet höra vi ett enformigt, malande ljud. Vi titta naturligtvis in och se en grupp beduinkvinnor och en halfvuxen, spenslig flicka, som stilla och intensivt — utan att af vårt inträde låta störa sig — vrida en handkvarn. En smutsig säck är utbredd på marken, därpå ligga två platta, runda stenar. Den öfre löper rundt omkring en axel i midten, som också fäster den vid den undre stenen. I den lilla, runda öppningen omkring denna axel håller flickan då och då en handfull korn, som sedan i form af mjöl så småningom tränger ut mellan de båda stenarne och samlas på skynket rundt omkring.

Jag fattar tag i det i ytterkanten af den öfre stenen fästade skaftet, hvarmed kvarnen

KÖP Svart Siden.

Begär profver franko af våra **garanteradt solida sidentyger** från 90 öre till kr. 13 pr mtr. Specialité: Sista nyheter af **brud- sällskaps- och promenadtoiletter**, äfven i kulört och hvitt. Sändes tull- och portofritt direkt till privata.

Schweizer & Co., Luzern S. G. (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

kringvrides, för att känna, hur pass tungt den går, och jag förundrar mig i tysthet öfver de späda barnarmarnes sega uthållighet. Här behöfdes väl, att "*hå* kvinnor mala på kvarnen", såsom bruket synes ha varit på Jesu tid enligt hans eget uttryck i Matt. 24: 41, och såsom det ofta ännu går till — åtminstone i Betlehem.

Redan vid ankomsten till lägret hade vi på afstånd skymtat en slags primitiv väfinrättning. Vi vilja nu kasta en blick äfven däråt, innan vi sluta vår upptäcktsfärd. Ja, den är verkligen enkelt konstruerad, denna "väfstol". För mig, som i minnet lifligt skådar fröken von Engeströms i Örebro välkända skola, där en ungdomlig skara gladt låter en uppsättning af nutidens bäst konstruerade väfstolar utföra sitt högljudda värf, är det svårt att förstå den synbara, förnöjda tillfredsställelse, hvarmed vår ökenväfverska nu inbjuder oss att beskåda och beundra hennes verk.

Två rader af pinnar, nedslagna i marken på ett visst afstånd från hvarandra, mellan hvilka varpen är utspänd, utgöra så godt som hela inrättningen. Som solfkäpp tjänstgör en tvärribba, också fästad i jorden; den måste naturligtvis då och då flyttas ett stycke framåt. De olika skelen tagas upp för hand, bit efter bit, och den s. k. skytteln följer därvid långsamt efter. I stället för ett enda kraftigt slag af vår bomsked måste ökenväfverskan för hvarje nytt inslag med en liten järnkrok gripa tag i och med ett ryck glida utefter varpträdarne, den ena efter den andra, och på så sätt pressa den nya inslagstråden intill sina föregångare.

Men vi få ej längre studera detta nya — eller rättare sagt — uråldriga väfnadsätt. Upprepade ifriga matbud kalla oss nu, och vi gå tillbaka till vårt tält, dit redan två stora järngrytor inburits, den ena med kokt killingskött, den andra med kokt ris, hvari blandats gult färfett.

Lyckligtvis äro vi duktigt hungriga. Tack-samma öfver att nu ha vår servis, skynda vi oss att förekomma vår gode värd, som brinner af begär att handgripligt bispringa oss, och hämta med våra gafflar och skedar ur grytornas sköte upp af riset och de groteska köttstyckena. Att köttet är skäligen segt och riset enligt svenska begrepp ej alls färdigkokt, bry vi oss ej stort om. Vi känna oss så innerligt belåtna öfver att ha räddat vår del upp på våra rena tallrikar, innan det öfriga sällskapet nu tar vid.

Höfdingen börjar måltiden. Under det han då och då kastar en vänligt medlidsam blick på oss, som sitta där och peta med våra besvärliga redskap, dyker han med handen ned i risgrytan, tar upp en duktig klump, kastar den en stund i små lyror upp i luften, tills den fått den rätta värmegraden och den lämpliga formen, då han låter den till vår häpnad på en gång odelad försvinna.

Med köttstyckena förfares ungefär på samma sätt. Äro de för stora, plockar han sönder dem och delar frikostigt ut åt de omkring-

Nürnbergers "PILSNERDRICKA". Rikstel. 7 94. Allm. Tel. 30 48.

**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!
25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

sittande, som själfva ur grytan fiska upp sin andel af riset. —

En hel krets af män och kvinnor sitter nu efter måltiden inne i vårt tält, och min man försöker, innan vi nu skiljas från våra nya vänner, att med tolkens hjälp komma in på det viktigaste ämnet af alla. Han frågar höfdingen, hvad de — muhamedanerna — bedja om i sina böner, och hvad de mena med en Gud välbehaglig människa. Denne nämner då just de fordringar, gamla testamentets tio lagbud ställa också på oss kristne. Min man söker därpå framställa det kraf på hela *personlighetens* omskapande — ej endast yttre gärningar och former — som i och med Kristus trädte oss till mötes, och går till sist igenom de skilda bönerna i "Fader vår". Alla lyssna lugnt och, som det synes, med intresse, och höfdingen gör då och då ett inkast eller en fråga.

"Ilmattar, ilmattar!" — "det blir regn, det blir regn, kommer nu en man in i tältet och säger. Mycket riktigt, vi höra redan på afstånd åskans dofva mullrande, och när vi blicka ut, se vi himlen betäckt af hotande moln. Det är att hastigt göra uppbrott och taga afsked. I sista stunden hindras vi dock af några sjuka, som ej vilja låta det goda tillfället att med så litet besvär träffa "doktorerna" gå sig ur händerna, och vi ha ej varit på hemväg många minuter, förrän de första regndropparne börja falla.

Som vi tro oss väl hitta vägen ensamma, ha vi ej nu höfdingens son med oss som vägvisare.

Tolken, som med liten Siv framför sig sitter på en af åsnorna, har händelsevis erhållit det snabbaste djuret — eller också besitter han den hos araberna vanliga förmågan att få dessa djur att springa, då vi européer knappt lyckas hålla dem ens i gående. Han kommer allt längre i förväg. Jag, som i de branta sluttningarna föredrar att gå på egna ben framför att — nedhasad på hästens hals — med all möda hålla mig kvar i min upphöjda ställning, bildar med vår tjänarinna ett litet parti för sig. En bit efter kommer min man med sjuksköterskan, hvilkens åsna tycks längta tillbaka till beduinlägret och envist gör sitt bästa att försena hemfärden.

Och rätt som det är, vi veta ej riktigt, hur det går till, se vi båda ej en skymt vare sig af partiet före eller efter oss. De äro som bergtagna. Regnet strömmar nu ned. Ehuru det efter den 8 månaders långa torkan ju är en viss njutning att känna små vattenrännilar söka sig skilda vägar utefter den rytsande kroppen, bli våra lätta bomullskläder, som girigt uppsuga regnet, dock snart så tunga, som om vi burit på en hel stridsrustning, och vi känna oss riktigt knäsvaga, isynnerhet då vi skola "storma höjderna".

Snart tycka vi oss ej längre riktigt känna igen vägen. Ack, nej, här gingo vi då säkert icke i örmiddags! Den ena skrofliga klippväggen är ju också så förvillande lik den andra,

och vi, stackars-fruntimmer, äro ju alltid — i motsats till herrar män — så klen begåfvade i frågn om lokalsinne.

Lyckligtvis skymta dock redan i fjärran några högt belägna, betlehemitiska hus, som väl då och då för en stund gömma sig bakom någon bergvägg, men dock snart ånyo lockande trada fram och för oss antyda rätta riktningen. Och äntligen — just när mörkret vid 6-tiden sänker sig ned öfver Betlehems nejder — uppnå vi, genomvåta och uttröttade, men tacksamma, vår lilla kärvordna hem.

En timme senare sitter hela familjen, tjänarinna och sjuksköterska inberäknade — vi lefva ju här i "patriarkernas" land och ha tagit upp en del goda, patriarkaliska seder — församlad omkring den enkla kvällsmåltiden och berättar våra skiftande öden. Till min stora belåtenhet får jag höra, att så väl tolken med Siv som min man med sjuksköterskan också — trots sitt goda lokalsinne — gått vilse och på "senvägar" nått staden.

Kanske vi båda ensamma fruntimmer till och med funnit genaste vägen af dem alla! —

FRÅN VILDMARKS- OCH JÄRNVÄGS- BYGGARELIF. BLAD UR FRU SARA STARES ANTECKNINGAR, HOP- SAMLADE AF MARIA RIECK-MÜLLER.

(Forts.)

BER SÅ mycket om ursäkt — det är visst frun själf — och som jag hör till järnvägen, d. v. s. på sätt och vis — är pianostämmare — mitt namn är Käll — alla järnvägsplanors stämmare — så har jag ansett som min plikt att äfven taga hand om detta härliga, nya instrument... Jag försäkrar att det är en riktig lisa efter alla de här gamla utslitna — ååh!! Därför fantiserar jag också lite, innan jag börjar stämma. —

Det gick utan uppehåll — liksom spelet. Och för mig syntes det som ett konststycke att kunna på detta sätt stå och hålla tal, medan fingrarna löpte omkring på klaviaturen i vildaste löpningar.

Det var ju till viss grad lugnande höra, att han ej var någonting farligare än en yrkesutöfvande pianostämmare — fastän nog var han annorlunda än dem jag hittills haft göra med. Och ej heller såg han ut som en sådan...

Sedan jag nu kom honom på närmare håll och vågade mig bort på samma sida som han — för att han skulle få sätta sig ned igen, — tyckte jag snarare, att han till det yttre var typen för en utsvulten och hopfrusen folkskolelärare, med sitt tunna, tillknipna ansikte — utan spår af annan färg än svaga nyanser i gult och grått.

Och det var mig omöjligt förstå, huru han kunnat åstadkomma all denna föregående dundermusik, med händer och armar så tunna och spinkiga som stickor.

Nu började han med dansmusik — och lade hufvudet på sned, medan han talade. —

— Vet min fru, — hvilket skönt instrument en sådan här dubbelsträngad Rönisch är... Duger till allting... och inte alls illa medfaret än... Skall vara stämmt på fyra timmar. —

Gud bevara oss!
Och han måtte visst hafva blifvit återförd till en yrkesmässigare sinnesstämning, när jag nu hastigt afbröt: —

För all del — försök att hinna på tre åtminstone — ty han började nästan med detsamma att stämma. —

Efter tre timmar gick jag dit in igen... Då stod han i skjortärmarne, och det grågula håret stretade ut åt alla håll likt taggarne på en igelkott... Han ruskade och vaggade på hufvudet, när han såg mig — medan han slog på tangenterna som en besatt.

— Strax färdigt — aldeles genast — synnerligen lätt att stämma. —

Undrar, huru han bar sig åt — och såg ut, när han var i farten med de gamla, utnötta?! —
Och slutligen var han då färdig.

Jag bjöd på kaffe med mycket dopp, och glädde mig åt, att det var så pass tidigt, att han skulle hinna till nästa afdelningsingeniör före middagen. Ty jag är säker på, att jag ej skulle stått ut med honom en enda timme till — ännu mindre att hafva honom till middag.

Men det var som om det "härliga, nya instrumentet" förhått honom, och han sväfvade ut i de obegripligaste uttalanden om musik och kompositioner, som gjorde mig aldeles yr och utom mig...

Till slut försökte jag vända hans tankar till någonting så pass aflägsset och på samma gång för honom intressant, att det skulle kunna förmå honom att röra på sig. Och jag började lifligt beskrifva den stora hemgjorda orgeln hos våra grannar, när vi bodde i det lilla hvita huset i Medelpad. Jag talade om, huru märkvärdig och mäktig den var i tonen — ett riktigt underverk — men att den inte hade blifvit eftersedd på många år. Den vackra flickan Serafia — dotter i huset — beskref jag också — och sade se'n, att hon säkerligen skulle bli öfverlycklig, om en så skicklig man som herr Käll skulle komma och spela på den orgeln. —

Sara Stare, du har ibland dina ljusa ögonblick... En kvart senare var du åter i ostörd besittning af ditt vardagsrum och ditt "sköna, härliga instrument". Medan järnvägens pianostämmare ilade bort efter vägen till nästa ingenjörspiano för att hinna med morgonens tåg ned till Serafia och orgeln i Medelpad.

Men jag tror, att någon ond ande regerade här i ådalen under dessa dagar, och att han utsett mig till lekboll för sina påhitt. Jag kan i alla fall ej begripa, hvarför Olle fick vara i fred — och så till på köpet två gånger fick sig ett godt skratt, när han kom hem. Det hade varit rättvisare, om han varit hemma och hjälpt mig... Ty det är väl nästan för mycket för en — att två dagar å rad blifva uppvaktad af idiotiskt originella människor. — Hvilket just hände mig.

När Olle och jag sutto och pratade om den kostbare pianostämmaren — se'n på kvällen, måste jag ju skratta, jag också, åt alltsammans — var det utan spår af förmiddagens retlighet, som jag tänkte på hans litet underliga sätt att utföra sitt yrke.

Följande morgon tog jag hans besök nästan som en lustig omväxling i vårt tysta vardagslif och beslöt att vara vänligare, om han ett annat år komme tillbaka. Och, sedan vi ätit frukost och Olle åter gått ut till sina arbeten på linjen, satte jag mig vid mitt nystämda piano och slog an några toner — uppfylld af glädje öfver, att det verkligen var stämmt nu för den närmaste tiden.

I det samma jag kom att se ut genom fönstret bredvid, fick jag syn på en släde med en herre i vargskinnspåls, som från Lyckes gård tycktes taga vägen hitöfver. Så där ja — en förmiddag till fördärfvad... Jag var nästan viss på, att det var någon af Olles kamrater — eftersom han kom denna väg — och jag kände mig ej oblandadt gästvänlig till sinnes, ty nu skulle det bli att hålla honom sällskap, tills Olle kom hem — kanske till på köpet en vildt främmande — en tråkmåns. Nu stannade släden utanför bron, och jag försökte ge mitt ansikte en vänligt leende min, som skulle uttrycka angenäm öfverraskning. —

Men det dröjde förfärligt länge, innan någon kom in, och från tamburen hördes rasslande af papper och en del andra ljud. — Spegelns kam och borste voro särskildt i hörbar rörelse... Äntligen öppnades dörren utan föregående knackning och — ja, jag tror aldeles säkert, att jag såg mycket öfverraskad ut — men också endast öfverraskad. Vargskinnspålsens innehafvare stod utan tvifvel framför mig och visade sig nu vara en figur... herre borde jag säga, som för det första inte alls kunde vara järnvägsingeniör.

Han var ytterst ljusklädd i en läckert grå dräkt af vadmal. Mellan den nedringade kragens snibbar lyste en eldröd rosett som ett litet bloss, och i samma ögonblick, som hans mycket lifliga och blanka ögon upptäckte mig, svängde han bockande en ljusgrå "storm" i vid halfcirkel. Jag vet knappt, om jag besvarade hälsningen — så tagen blef jag af denne märkvärdigt gentile herre, som med sin praktfullt röda och hvita hy, mustascher och spetsigt hakskägg med mörk glans och ett ovanligt markeradt ögonparti mer än någonting annat liknande en bra maskerad farsfigur. Hans händer — feta och hvita — pryddes af två lustiga karneoleringar, och de röda kinderna glänste trinda som på en basunängel. — En oändlighet små berlocker, som dinglade vid en urkedja af obestämbart metall, fäste uppmärksamheten vid en begynnande rund mage; och trots det nästan naivt barnsliga i hela hans välfödda person, misstänkte jag, att han likväl måtte vara vinagent eller snarare direktör för något kringfarande varietésällskap. Jag kunde endast ej förstå, hvad han ville här uppe...

Men jag fick ej lång stund för vidare gissningar... Hemmastadd och ytterligare med en storartad svängning af sin höga hatt gick han fram till min skrifbordstol, där han intog en bekväm ställning, sedan han först sagt sitt namn.

— Tollby, mitt namn ä' Tollby — egentligen folkskolelärare — för närvarande resande för min lilla extraaffär. — Frun förstår, när man som jag har en skola uppe i fjällmarken — och är intresserad, lite mer beläst än de andra och tycker om lite "bon vivang", som fransmannen säger, blir det nödvändigt att ta vikarie lite emellanåt — och resa ut — resa ut och tjäna "monnej", som engelsmannen säger — och odla sin själ. —

Här gjorde han ett kort uppehåll, medan han hämtade andan och på samma gång gaf mig ett muntert bekant ögonkast.

Dynamol och Stefanos äro enligt läkareintyg och vetenskapliga analyser de bästa näringsmedlen för barn och sjuka. Uppfunna af svensk vetenskapsman tillverkas de under uppfinnarens kontroll. Varnas för en mindre lyckad svensk efterrapning.

Äh, folkskolelärare, det trodde jag ej — fick jag ändtligen fram. Men, hvad ville karlen? Och hvarför kom han ej i går med den andre, som *inte* var folkskolelärare?

— Jag ser, att frun förstår — fortsatte han och makade stolen litet närmare, där jag satt. — Det är också tur att komma till bildadt folk, när man reser omkring i bondbyarna. Och af lilla fru Lycke hörde jag, att man läser här — tycker mycket om böcker och sådant där. Inte sant? Jag älskar litteraturen — jag — med passion. Äh! — Han såg upp mot taket och tog ett språng bort till mitt bokskåp — som var låst.

— Har inte frun Heine eller någonting af Maupassant? — och bara en Strindberg! — Se, jag dyrkar dem, som kan skriva om kvinnorna så där, så att det känns — fast det blir ju i översättning förstås... Frun tycker kanske bättre om Ibsen och dom där symbolerande. Men å propos om kvinnorna — så kan nog frun, som har "flickbekanta" — tänker jag — ge mig anvisning på någon fin och söt, som har samma intressen som jag? — Se — jag tänker gifta mig så fort som möjligt.

Han hade lämnat bokskåpet och ställde sig nu framför mig, ledigt stödjande sig mot en stolkarm...

Nu kunde jag ej längre hålla tillbaka skrattet, som jag hela tiden — sen han kom in — kämpat emot.

— Nej, nej — jag är inte alls lämplig till den sortens hjälp. Men inte var väl detta ett ärende?

Nu fick hans runda, blomstrande ansikte ett allvarligt och yrkesmässigt uttryck, medan de tvårhuggna, hvita fingrarna energiskt tvinnade mustaschernas waxade spetsar nästan synsalsfina.

— För allan del... Tvärtom... Hm — javisst, min lilla affär. — Han rätade på sig. — Frun kanske förstår, att jag reser i finare utländska instrument... Inte sant? Själfspelande pianos — orkestrion — orgelharmonikor, olika slag... zittra och gitarr. Äh! det skulle kläda den lilla frun att spela zittra och gitarr — hennes man skulle bli förtjust — och allsammans tiotusen gånger vackrare och billigare än dessa gamla vanliga lådor med tangenter, som kräva år af öfning... Jag har priskurant och fotografier... Får jag lof...

Men jag hade fått nog — och när han började med instrument, fick bara ordet mitt hufvud att svindla. — Jag slog emot med båda händerna, när han kom med sina tryckta beskrifningar, och sade så bestämt ifrån, att han ej genast kom sig för med att fortsätta. Jag skyndade i stället på och talade om, att jag afskydde alla instrument utom mitt eget — och närapå det också — sedan i går... Att jag stämt möte med min man högst uppe på ett af landfästena vid brobygget; och önskade till slut hans skola all lycka — liksom hans affär — — —

Då gjorde han verkligen min af att gå — tydligen med en viss tveksamhet. Men vid dörren, då han fick göra sin stora gest med hatten, återfick hans ansikte sitt första uttryck af glänsande belåtenhet. Och hans ögon logo med själsäker förtrolighet, när han slutligen sade: "auf wiedersehen!" som det så vackert heter på Gøethes språk. — — —

Nästa morgon följde jag med Olle ut på linjen och kom ej hem förrän till middagen. Jag förmådde ej ut-sätta mig för en tredje art af denna ådals underliga värtecken.

26:te maj.

Borta i liden står en liten björk. Den har kådiga, svällande knoppar med ljus grönt i spetsen. Och mellan grenarne flyga humlor och små gula fjärilar. Men nedomkring stammen ligger ännu snön i en rund hvit drivna, en helt liten, smältande snöfläck, liksom öfverallt i skogar och dalsänkor. Utför forsarna störta isflaken och komma ned i små, små bitar. Det är ett lif öfverallt, ett sjudande, sjungande lif och snart är våren fullvaken. — — —

I denna kärlekens ljusliga tid har här hållits bröllop i en gård — ett hejdunderande rallarebröllop — och vi ha varit med — Olle och jag, och roat oss otroligt — kanske mest efteråt. — — —

— Brudparet hälsar och frågar, om herrskapet vill hedra "med sin närvaro"? Dörren hade öppnats nästan ljudlöst, och inne i rummet stodo två flickor i svarta klädningar och hvita, broderade förkläden — och yfviga, mycket friserade luggar. Det var en af dem, som framförde inbjudningen, en liten tjock en med lustiga bruna kinesögon. — — —

Som bröllopet hölls i en af granngårdarne, hade jag ju genom Hilma hört en del — men lika intresserad som jag nu blef, lika okunnig var jag om en del väsentligheter.

— Hvem är det som gifter sig — och hvilken tid är det? frågade jag, med en känsla af blygsel öfver att ej bättre hafva reda på mig.

Men flickorna voro i allt för godt humör för att fästa sig vid obetydligheter.

— Joo, brudgummen heter Kraft och ä i stenbuggarlaget, och herrskapet kan komma när som helst, för det räcker tills i morgon kväll. Men, söta herrskapet, kom!... Dom tycker att det vore så hedersamt. — — —

Och vi kommo. Olle försökte streta emot först, men huru jag höll på, användande alla möjliga skäl att det skulle göra ett godt intryck på arbetarne o. s. v. — så gaf han med sig. Han till och med klädde sig i frack och hvit halsduk.

När vi kommo upp till bröllopgården, var festen i full gång. Vigseln var öfverstökad i prästgården, och nu var man i färd med den viktigaste delen — måltiden.

Vi visades till en stor loge, som blifvit iordningsställd till gästbudssal, prydd med flaggor och grönt, lampor och ljus, och som tedde sig riktigt ståtlig med sina långa, dukade bord.

Här var det minsann ej något stelt placerande i rader — hvarannan herre och hvarannan dam — och lif och rörelse var det, hvart man såg.

De enda, som voro nog högtidliga att sitta till bords, var brudparet. Men jag blef litet häpen, när jag såg bruden. Ett par veckor förut hade jag varit uppe just i denna gård för att få litet hjälp med linnesöm-nad af en kvinna, som skulle bo här. Och jag kom in i en kammare, där en äldre flicka satt och skötte om två små barn — det ena nästan nyfödt. Jag skulle knappast hafva lagt märke till dem, om ej barnen sett så klemt ut med utslag och plåsterlappar i ansiktet — så att jag blef rädd för att föra med mig smitta. Sedan fick jag höra, att de alltid sågo ut på samma sätt — liksom modern ibland — för hon var liksom lite "vidlyftiger" af sig, som bondmorän upplyste mig om — — —

Och detta var nu bruden i hvit slöja och myrtenkrona. Brudgummen var en ung, treflig karl med friskt och hurtigt utseende — och tycktes hafva en utomordentligt god aptit.

Vi stodo en stund nere vid dörren för att taga en öfverblick. Men så snart man fick syn på oss, skyndade ett par unga herrar — det var nog marskalkarna — fram och togo hand om oss, välkomnande oss på det hjärtligaste.

— Det var för hyggligt af ingenjören och frun att göra sig det omaket! Så riktigt gentilt! — Och de skakade våra händer, och ville ändtligen att vi skulle stiga fram och deltaga i måltiden.

Det var minsann riktigt fina världsvana herrar, dessa två, i frack och djupt uringad väst och oklanderligt hvitt skjortbröst. Den ena höll desusotom under armen en — chapeau claque! En flicka med en stor glasbricka kom fram till oss, och våra två trogna följeslagare anhöllo att få dricka ett välkomstglas med herrskapet. Det var kumminbrännvin! — — —

Sedan var det att så fort som möjligt få någonting i fast form. Och både Olle och jag läto oss väl smaka, ty där fanns mycket mat och god mat. Och de två kavaljererna gjorde sitt bästa för att vi skulle bli väl försedda.

Och allt efter som tiden led, blef stämningen lifligare — utan att slä öfver. Jag förvånades endast öfver, huru märkvärdigt belevadt alla dessa högtidsklädda rallare kunde uppträda.

— Det är ju riktigt trefligt här, sade jag till Olle. I detsamma hörde jag en röst bredvid mig:

— Ja, se det beror nog på, att frun själf är så glad och treflig af sig! — och jag kände en förtroligt vänskaplig klapp i ryggen. — Det var han med chapeau claquen — — —

Jag vågade ej se på Olle, ty han var alldeles mörkröd och nära att krevera af skratt.

Sedan slutligen måltiden var ändad, hade stämningen stigit något högt, och här och där sutto flickorna i kavaljerernas knä. Men nu var också tidpunkten inne, när det allra roligaste — dansen — skulle begynna.

Dessförinnan skulle dock alla gästerna skatta åt en oundviklig plikt.

En af marskalkarne knackade i ett glas och utbragte brudparets skål.

— Innan vi lämna detta rum — slutade han — skall ingen af oss undandraga sig den vanliga gåfvan till de nygifta, och härmed lägger jag första grundplåten i skålen. — Han lade ned en sedel i den stora porslinsterrinen, till hvilken nu alla gingo fram i tur och ordning. Och det blef nog en rätt betydlig brudgåfva, ty gästerna voro öfver hundra, och ingen ville vara sämre än den andre.

Det var lustigt att se, huru de hittills så artigt bockande och konverserande herrarne sedan ändrade väsen och sätt och helt blefvo lefnadslustiga rallare.

Med armen om flickornas lif eller hals rusade de genom dörren ut till danslokalen, som var i en annan loge. Det var som om ljudet af fiolerna gjort dem yra och tokiga — och nu var det ingen, som längre brydde sig om att sällskapa med ingenjören och frun. De hade gjort sin skyldighet. Och nu fick hvar och en roa sig efter förmåga. — — —

I danslogen stod dammet högt i sky, och tack vare den rikliga trakteringen, tycktes glädjen redan vara stormande. Flickor, gummor och gentila rallarefruar hvirvlade omkring i brokig oreda, och de lefnadslustiga kavaljererna använde armar och ben med outtröttlig rörlighet... — — —

Ut genom logeporten, ned öfver ängar och hage hördes surret och stojet och det fyllde den ljusa vär-

kvällens kyliga luft med ljud, som från svärmade jättebin. Det följde oss ända hem till porten och utöfvade en eggande verkan på Hilma, som äfven blifvit bjuden att komma med, när dansen begynte, och kom henne att likna en halft flygande skata, där hon skyndade hän uppefter stigen, med fladdrande hvitt linonförkläde öfver sin svarta helgdagskjol.

Följande dag, som var söndag, fortsatte festen med oförminskad liflighet — kanske ännu mer uppsluppet, då de äldre och lugnare nu gått hem för att se om sitt hus.

Det var en härlig dag — en sådan där mild och stilla dag, då luften, genomträngd af sol, ligger som en underbart lysande mantel omkring jorden, som befruktad och lifsvarm synes vakna under djupa, välustskälfvande andedrag. — — —

Jag gick skogsvägen bortöfver åt Malmen till. Just invid en gård, som jag måste passera, hejdades jag af en flicka, som kom emot mig, seende omkring sig på ett sökande oroligt sätt. Jag kände igen henne — det var dottern till en af Olles förmän, som bodde här på gården. Och det var en ovanligt söt och behaglig tös med de sjutton årens friska glans öfver sig.

Men nu såg hon olycklig och upprörd ut och gaf sig knappast tid att hälsa.

— Har frun sett till Lapp-Gunilla? kom hennes fråga hastigt och halfviskande.

Nu förstod jag nästan, huru det var fatt. Ty Lapp-Gunilla är ej en, som andra kvinnor hafva något godt af. Men jag hade ej mött henne — eller ens sett henne alls hittills — ehuru jag ju hört talas om hennes bedrifter och lefverne.

Och jag försökte så godt jag kunde att tala lugnande ord med det stackars flickebarnet här, som var i ängest öfver, att den leda kvinnan skulle hafva fått hennes käraste i sitt våld.

Hon gick något litet tröstad in till sig igen och jag fortsatte min väg öfver liden åt Malmen till. Då trängde plötsligt till mig ljud af röster och en underligt entonig sång, och mellan träden borta vid en glänta i skogen fick jag se och höra något, som jag sent skall glömma.

Med en halftömd butelj bredvid sig halflåg en karl på marken. Det var en af dem, som jag i går beundrat för hans belevade väsen, och densamme, som den där kvällen vid baracken gjorde Styret sällskap till byn under dragspelslåt och sång.

Nu låg han här berusad och kufvad af en dålig lappkvinns konst, medan en liten frisk, klarögd rallareflicka förgäfvets fick vänta på sin vän.

På den jämna marken framför honom var en kvinna, som ej kunde vara någon annan än Lapp-Gunilla, i färd med att till hans förnöjelse utföra ett slags underlig dans, beledsagad af den för lapparne egendomliga "gojkningen", som endast har två olika rytmer — en för glädje och en för sorg, och som tillika med dansen försätter dem i ett slags excentriskt tillstånd, som slutar med att de falla omkull redlösa. Oftast sker detta efter förtärande af brännvin, och detta tycktes vara tilfallet här.

Det var nästan som om jag haft framför mig någon af dessa mystiska skogsväsen, som folket här uppåt befolkar sitt land med. — Den lilla snurrande varelsen där borta var ej större än en tolfårsflicka, med ett par utomordentligt välformade händer och små, små fötter i svarta näbbskor. De svartbruna flätorna, flätade med pärlor och brokiga band, ringlade — efter som hon rödda sig — likt lefvande ormar i solskenet. — Och hela den lilla varelsen, klädd i eldrött lif och mörkgrön kjol, var så välväxt och smidigt mjuk i linjer och rörelser, att det verkade nästan obegripligt, huru denna harmoniska kvinnokropp kunde höra ihop med ett ansikte så fullt och rysligt som det jag här såg. — — —

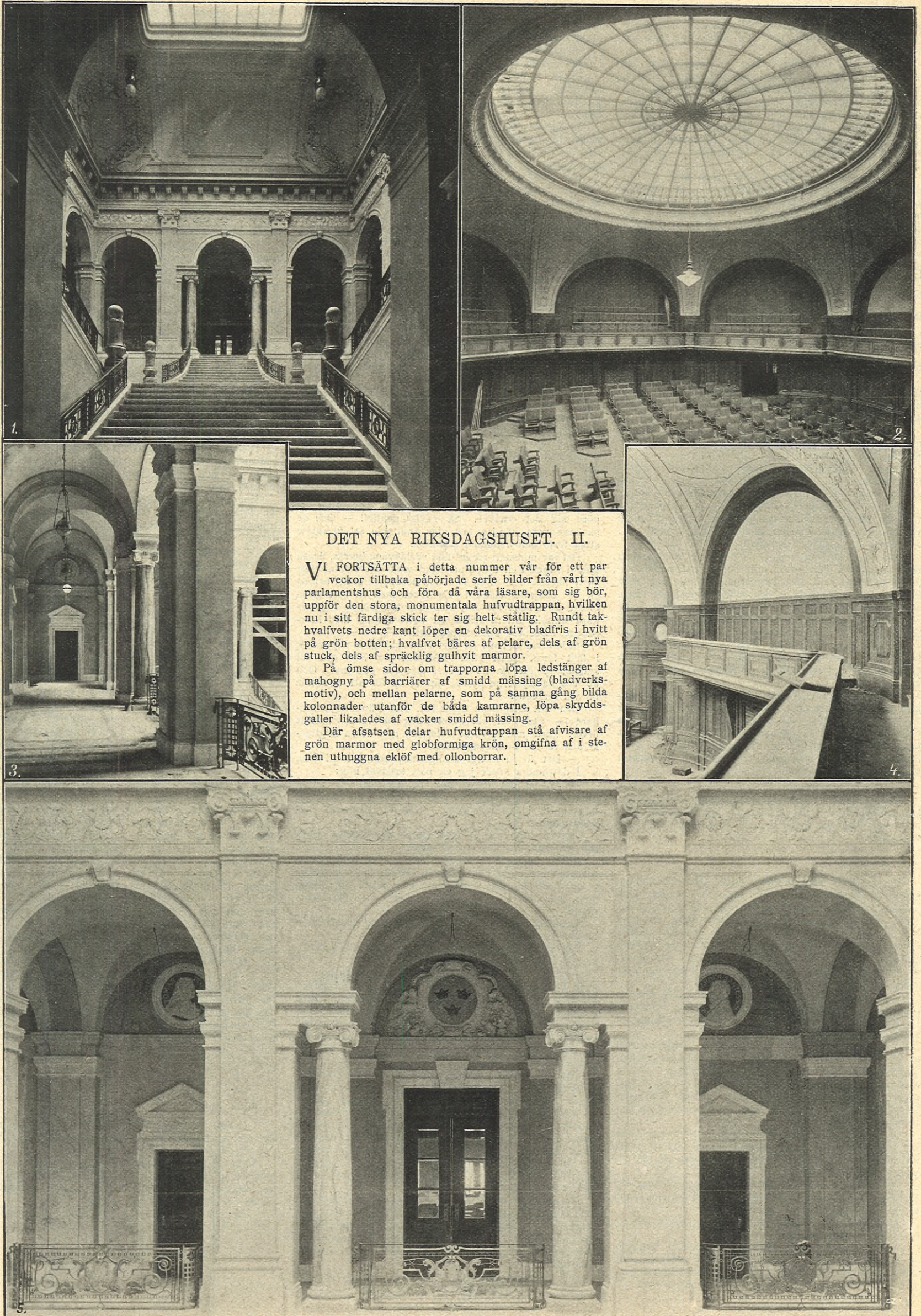
— Fy, fy! Jag kunde endast känna vämjelse för henne och mannen här och det innerligaste deltagande för flickan där borta i gården... Det var, som om den härliga vårdagens ljusa fägring slocknat i mörker. Och jag mera sprang än gick hem. Detta leda skogstroll, denna lapphäxa i kvinnoskepnad var alltför rylig — jag kände mig ej lugn igen, förrän inom egna dörrar. — — —

15:de juni.

Och nu är midsommarn snart här. — Och nu är det åter tid för oss att bryta upp, söka nytt land och nya människor... — — —

I förrgår kom underrättelse om att då nu linjearbetena på sträckan voro färdiga, skulle de yngre ingenjörerna aftäckas för att åter träda i tjänstgöring, då nya arbeten påbörjades.

Olle hör till de yngre. Och Olle och hans fru få därför börja packa igen och söka sig nytt hem.

DET NYA RIKSDAGSHUSET. II.

VI FORTSÄTTA i detta nummer vår för ett par veckor tillbaka påbörjade serie bilder från vårt nya parlamentshus och föra då våra läsare, som sig bör, uppför den stora, monumentala hufvudtrappan, hvilken nu i sitt färdiga skick ter sig helt ståtlig. Rundt takhvalfvets nedre kant löper en dekorativ bladfris i hvitt på grön botten; hvalfvet bäres af pelare, dels af grön stuck, dels af spräcklig gulhvit marmor.

På ömse sidor om trapporna löpa ledstänger af mahogny på barriärer af smidd mässing (bladverksmotiv), och mellan pelarne, som på samma gång bilda kolonnader utanför de båda kamrarna, löpa skyddsgaller likaledes af vacker smidd mässing.

Där afsatsen delar hufvudtrappan stå afvisare af grön marmor med glöbformiga krön, omgifna af i stenen uthuggna eklöf med ollonborrar.

ETT PROF PÅ MISTRALS DIKTNING

ha vi nöjet här nedan bjuda vår läsekrets i den af dr Göran Björkman för Idun verkställda översättningen af ett af Mistral's fagraste lyriska poem "La Communioun di sant" — "ett fulländadt pärlesmycke" för att anföras ett omdöme af dr C. D. af Wirsén i en uppsats om Mistral för något år sedan i Post-Tidningen:

HELGONENS NATTVARD.

Af FREDERI MISTRAL.

MED SÄNKTA ÖGON ned för trappan till Sankt Trophime* hon långsamt skred. Kyrkvaktarn släckte vesperljusen, och mörker sig kring dömen spred. Men helgonen i sina nischer välsignade sin kära flicka, och förrän hem hon nått, de hörde ej upp att efter henne blicka.

Ty hon var framför allt gudfruktig och därtill både ung och skön. I kyrkan log hon ej, och hviska hon hördes blott ibland en bön. Och när det brusade från orgeln, vek, tycktes henne, tempelmuren: hon trodde sig i Paradiset, hon kände sig af änglar buren.

Ut i den härliga portalen hon städse sist af alla kom, och städse samma väg, till hemmet, hon tog och såg sig aldrig om. Stenhelgonen, blott fram hon trädde, med välbehag mot henne logo . . . Och se, en kväll, se'n hem hon hunnit, språklådan plötsligt upp de slog.

"En nunnä ville jag hon vore" — från Sankt Johannes' mun det ljud. — "Ty undan världens svek och ondska blott klostret skänker hägn och stöd." "Sant!" — sade Sankt Trophime. — "Dock henne må ingen från min kyrka röfva. Ty liksom natten ljus behöfver, de trogne föresyn behöfva."

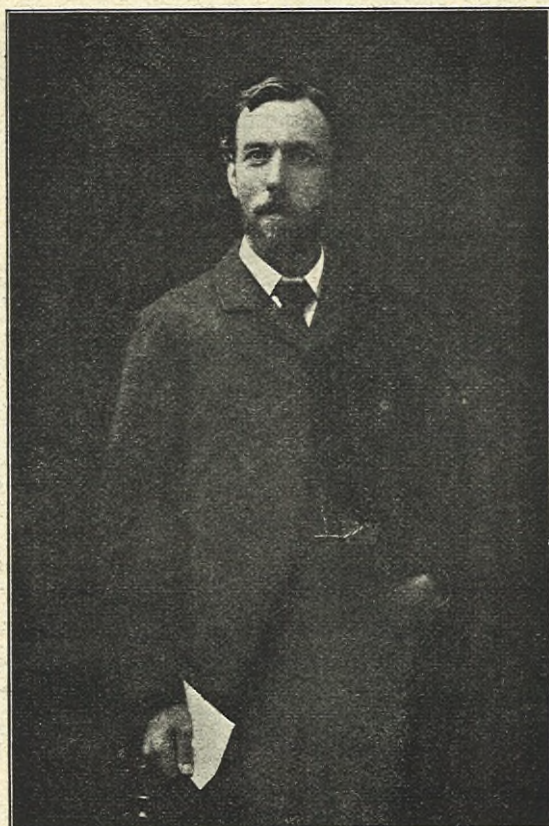
Tog så Sankt Honoré till orda: "I natt, då öfver lummig led och svartblank tjärn klart månen lyser, hvar från sin nisch vi stige ned. Allhelgona det är. Oss dukadt på Aliscamps** står nattvardsbordet. Vid midnattsmässan oss Vår Herre själf läsa skall Det Helga Ordet."

"Vill ni som jag" — Sankt Lukas sade — "vi taga barnet med oss dit. Men först vi skola henne kläda

i mantel blå och klädning hvit." Det voro strax de andra med om, och, sagdt och gjordt, åstad de drogo. I förbifarten flickans ande de hämtade och med sig togo . . .

När nästa dag det goda barnet yrvaket gick i morgonskrud, beskref hon, huru hon i drömmen närvarit vid ett gästabad: på Aliscamps stod bordet dukadt, i mitra Sankt Trophime där blänkte, och Kristus för att läsa mässan, af änglar följd, från skyn sig sänkte.

Göran Björkman.

PROFESSOR WILLIAM RAMSAY.

ÅRETS NOBELPRISTAGARE.

Den världskulturella märkesdagen, då Nobelstiftelsens belöningar skola utdelas åt ett femtal af de exakta vetenskapernas och den ideella odlingens yppersta, står om ett par dagar åter för dörren.

Af de lyckliga eröfrarne af litteraturpriset bringa vi å första sidan i detta nummer ypperliga efter originalfotografier utförda porträtt.

I själfva pressläggningsminuten erfara vi nu från väl underrättadt håll, att Nobelpristagaren i medicin torde bli fysiologen professor Ivan Petrovitsch Pavlov i S:t Petersburg, i kemi professor William Ramsay i London samt i fysik lord John William Strutt Rayleigh i Cambridge.

Professor Pavlov är född i staden Rjasan i mellersta Ryssland 1849.

Efter avslutad universitetskurs inträdde Pavlov i militärmedicinska akademien, som motsvarar den medicinska fakultet Petersburgs universitet saknar. Efter avslutade studier i denna inrättning fortsatte han sina arbeten vid universitetslaboratoriet i Leipzig under ledning af professor Ludvig och i Breslau hos den kände

fysiologen Heidenhain. Efter återkomsten till Petersburg arbetade han under själfständig, träng forskning vid Botkins klinik och föreläste i egenskap af privatdocent vid medicinska akademien, där han 1890 utnämndes till ordinarie professor, först dock i farmakologi, för att senare öfvertaga lärostolen i fysiologi, hvilken befattning han ännu innehar.

Samma år, 1890, skedde hans utnämning till föreståndare för fysiologiska laboratoriet vid institutet för experimental medicin, som just då, under prinsens af Oldenburg egid, öppnats efter förebild af Pasteurinstitutet i Paris. Detta laboratorium har sedan varit föremål för hans nästan odelade intresse: här tillbringar han det mesta af sin tid, här har det mesta af de arbeten utförts, som gjort hans namn känt i hela världen och som nu förskaffat honom Nobelpriset. Resultatet af denna idoga forskning föreligger naturligtvis spridt i ett stort antal vetenskapliga publikationer.

Han är medlem af en hel mängd lärda sällskap i Europa och har äfven inom den skandinaviska vetenskapliga världen många förbindelser. Personligen skall han vara en ytterst sympatisk och liflig personlighet, god föreläsare, omtyckt af studenterna och till sitt väsen särdeles flärdlös och vinnande. Han är gift och familjefar samt saknar privat förmögenhet. —

William Ramsay är född 1842 i Glasgow, blef filosofie doktor i Tübingen 1872. var sedan under några år assistent i kemi i Glasgow, 1880—87 professor i kemi vid university college i London. Han delar med lord Rayleigh äran af upptäckten af grundämnen organ och helium, dessutom har han själfständigt gjort flere viktiga kemiska upptäckter.

Lord John William Strutt Rayleigh, engelsk fysiker, är född 1842 och blef professor i fysik vid universitetet i Cambridge år 1879.

Den knappa tiden och omöjligheten att inom Stockholm uppdrifva dessa vetenskapsmäns porträtt är anledningen, hvarför vi i detta nummer endast kunnat presentera bilden af sir William Ramsay.

SVENSKA AKADEMIENS BIRGITTA-MEDALJ.

SVENSKA AKADEMIEN har till sin högtidsdag den 20 december innevarande år låtit prägla en medalj i silfver öfver den heliga Birgitta, hvarmed den vittra areopagen velat ge ett erkännande åt den märkliga svenska kvinnans litterära förtjänster. Hennes äreminne kommer på högtidsdagen att hållas af riksantikvarien Hans Hildebrand.

Enligt välvilligt medgifvande af den vittra institutionen är Idun i tillfälle att i sitt dagsnummer meddela en afbildning i naturlig storlek af minnespenningen. På dess åtsida läses följande inskription: Birgitta, ancilla Dei, decus Sueciae, obiit 1373 (Birgitta, Guds tjänarinna, Sveriges prydnad, död 1373) och på fransidan: Adflata numine proprio Dei (Inspirerad genom Guds egen uppenbarelse).

Medaljen är graverad af skulptören hr Erik Lindberg.

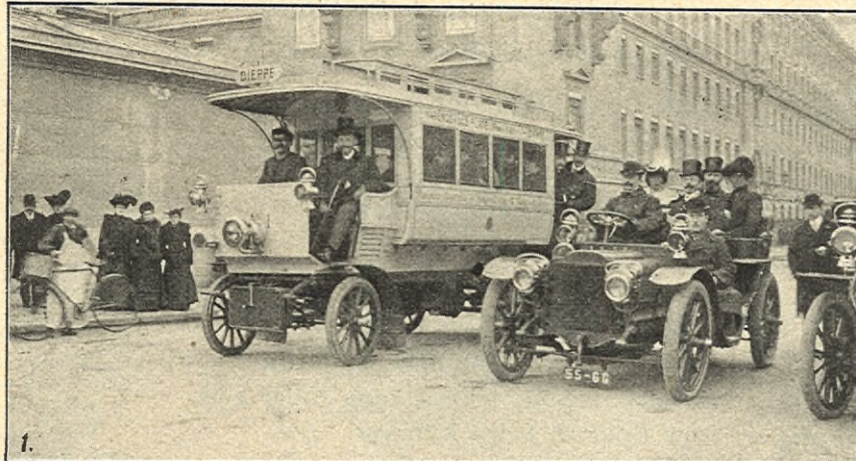
* Katedral i Arles.

** Aliscamps (= Champs-Elysées) gammal kyrkogård vid Arles, enligt sägnen invigd af Kristus personligen.

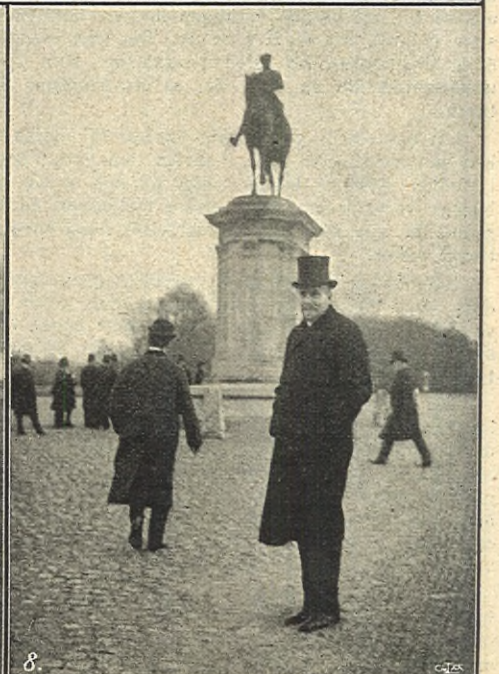

DE SKANDINAVISKA RIKSDAGSMÄNNENS BESÖK I PARIS. EFTER ORIGINALFOTOGRAFIER AF IDUNS PARISFOTOGRAF M. ALBIN. 1. BARON D'ESTOURNELLES DE CONSTANT. 2. DE FYRA SKANDINAVISKA MÖTESPRESIDENTERNA. FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER: GREFVE FRIJS, DR CAVALLI, HR PRÉBENSEN OCH BARON BONDE. 3. MADAME D'ESTOURNELLES DE CONSTANT. 4. FRÅN BESÖKET I VERSAILLES. GÄSTERNA INTRÄDA Å SLOTTETS BORGÅRD. A. BARON D'ESTOURNELLES. B. MAIREN BAILLET. 5. FRÅN BANKETTEN I LA GALERIE DES BATAILLES. 6. HEDERSBORDET VID BANKETTEN. FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER: GREFVINNAN FRIJS, PREFEKTEN MR POIRSON, GENERAL JOLY, D:R CAVALLI OCH BARON D'ESTOURNELLES. 7. ETT AF SIDOBORDEN. A. HR CARL STAAFF. B. DANSKE FREDSSIFRAREN BAJER.

DE SKANDINAVISKA RIKSDAGSMÄNNENS BESÖK I PARIS. 1. PÅ VÄG TILL HÔTEL CONTINENTAL FÖR ATT UPPVAKTA KONSELJPRESIDENTEN COMBES. 2. BESÖKET I BILDHUGGAREN RODINS ATELIER. FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER: PROFESSOR GEORG BRANDES, MR RODIN, BARON D'ESTOURNELLES, FRÖKEN BRANDES. 3. UTANFÖR RODINS ATELIER. LÄNGST TILL VÄNSTER DEN FRANSKA FREDSGRUPPENS SEKRETERARE MR JULES RAYS. TILL HÖGER FRIHERRINNAN TROLLE OCH GREFVINNAN FRIJS.

4. BESÖKET I CHANTILLY; ANKOMSTEN TILL JÄRNVÄGSSTATIONEN. 5. PÅ BORGGÅRDEN I CHANTILLY: D:R. CAVALLI OCH BARON KLINGSPOR. 6. I LA GALERIE DU DUC D'AUMAËLE. I FÖRGRUNDEN FRU ROOS OCH GREFVE HAMILTON, VID VÄGGEN TILL VÄNSTER HR G. V. ROOS. 7 I PARKEN VID CHANTILLY. PROFESSOR GEORG BRANDES MED DOTTER OCH FRÖKEN BECKMAN. 8. FRÅN SLOTSBORG GÅRDEN. I FÖRGRUNDEN GREFVE R. HAMILTON.

DEN SKANDINAVISKA VECKAN I PARIS.

DE NORDISKA RIKSDAGSMÄNNENS BESÖK i Paris har varit den gångna veckans stora händelse och som bekant fått ett lysande förlopp. Dagspressen har redan lämnat så detaljerade skildringar från såväl de allvarigare sammankomsterna som festligheterna, att vi ej vilja trötta med ett upprepande. Däremot våga vi tro, att den serie ypperliga bilder som vår specielle Paris-fotograf, tack vare ett utmärkt tillmötesgående af den franska parlamentariska fredsgruppens ordförande baron d'Estournelles de Constant, lyckats för Iduns räkning taga, skall tillvinna sig våra läsares bifall såsom ett intressant minne från den betydelsefulla färden.

I spetsen för dessa bilder sätta vi då, som sig vederbör, de porträtt af baron och baronessan d'Estournelles de Constant, som vår fotograf fått taga i deras hem. Detta alldeles särskildt älskvärda tillmötesgående hade vi knappast kunnat påräkna, såvida ej vår Paris-korrespondent råkat ut för det missödet att till nr 47 af Idun sända oss en felaktig bild, visserligen en baron d'Estournelles, äfven det, riksdagsman m. m., dock ej den här åsyftade. Det förargliga misstaget, som härmed rättas, har emellertid nu förskaffat oss förmånen att äfven bringa porträttet af baronessan d'Estournelles — begåfvad författarinna och musikutfvarinna samt nu den älskvärdaste värdinna vid de skandinaviskt-franska festligheterna. För öfrigt tala våra bilder från de minnesvärda dagarne med sina förtydligande underskrifter ju tillräckligt för sig själfva.

NÅGOT OM NORSKA BARN- OCH UNGDOMSBÖCKER.

DÅ FÖR någon tid sedan frågan om barn- och ungdomslitteratur var särskildt aktuell hos oss, gjorde sig på åtskilliga håll den meningen gällande, att mycket mer af vår egentliga skönlitteratur skulle kunna sättas i händerna på de unga än som nu är fallet. Man visade på hvilken stor mängd underhaltiga pensions- och backfischhistorier, som öfversättas från engelskan och tyskan och här finna en utmärkt marknad. Det var dessa böcker, af hvilka de bästa knappast äga mer än en förtjänst, den nämligen att ej direkt kunna skada läsaren, man gaf namnet »snömosböcker». De lämna inga som helst djupare intryck; i de flesta fall vet ej den unga flickan efter ett år, om hon läst boken eller ej.

Att kampen upptogs mot »snömosböckerna», kan man ej annat än glädja sig öfver, men nog kände man sig i någon mån skeptisk i fråga om det anvisade botemedlet — åtminstone hvad utsträckningen af det samma beträffar. Nu mer än någonsin gäller det väl att se till, att barnen verkligen få vara barn så länge som möjligt, att de få växa upp fria från det grubbel öfver lifsgåtorna och den pessimism, som dock är utmärkande för en stor del af den modärna litteraturen.

Låt oss därför gå barnets önskan till mötes att få läsa om barn! Om barn i skolan, om barn i hemmet, i staden eller på landet. Men låt oss se till, att de böcker vi välja äga några andra förtjänster än att på grund af sin rikedom på händelser hålla barnets intresse vaket! —

Låt oss se till, att det är verkliga barn, som skildras, med förtjänster och fel, att det hvilat en på samma gång frisk och etisk fläkt öfver boken och att stilen är så naturlig, klar och enkel, att det hela blir lefvande för de unga!

Vår egen barn- och ungdomslitteratur har ju åtskilligt värdefullt att bjuda på, men får vid jular och födelsedagar konsekvent stå tillbaka för den utländska. Skada är väl, att många af de på Norstedts förlag utgifna goda svenska barnböckerna äro så dyra. Skulle det ej bära sig att ge ut några af dem i godtköpsupplagor? Man vet ju, hvilken framgång åtskilliga företag i den vägen, t. ex. Barnbiblioteket Saga, haft.

Men så rik på goda barn- och ungdomsböcker är ingalunda vår svenska litteratur, att vi ej med tacksamhet böra taga emot, hvad som i den vägen bjudes oss från våra grannländer, särskildt Norge. Och

GENERALSKAN STÖSSEL.

(Generalskans porträtt återfinnes i nr 47 af Idun.)

DÄR GRANATER och shrapnels hvina
och i grus bastionerna slå,
en kvinna helt trygg synes gå
att förbinda och trösta de sina.

Hennes barn äro ryska soldater
från Sibiriens skogar, från stepp och fält,
och fast kulorna hvissla kring henne gällt,
hon sviker ej fallna kamrater.

Hon är deras, när solen brinner
öfver fort, öfver stad, öfver hamn,
och hon tar dem som mor i sin stödjande
famn,
när blod öfver lemmarna rinner.

Hon är deras, när blixarna glimma
från hafvet helt plötsligt en natt,
och granaterna leka tag fatt
i strålkastarns lysande strimma.

Generaln som en man kan befalla,
han är fästningens trotsiga mod —
hennes hand torkar tårar och blod,
hon har hjärta för en och för alla.

Hos den döende är hon den sista,
och hon håller hans domnande hand.
Som en syn från ett ljusare land
ser han henne, när ögonen brista.

Hon är stjärnan, som skapats att tindra
öfver smärtans och tårarnas dal.
I förstörelsens mörker och kval
hon fått kraften att lysa och lindra.

Där hon syns i den dödströtta hären
blir missmod i jubel förbyt:
hennes blick tänder modet på nytt,
att välsignas af henne sträckas gevären.

DANIEL FALLSTRÖM.

den nyare norska ungdomslitteraturen äger åtskilliga pärlor, som man önskar skulle bli kända af svenska gossar och flickor. Det är, som om omedelbarheten, friskheten och innerligheten i nationalmyten gjorde det alldeles särskildt lätt för norska författare att tränga in i barnasjälarna, och säkert är, att den frihet från manér och förkonstling, som utmärker norsk stil, kommer dem att berättas ofantligt mycket bättre för barn än vi göra.

Främst bland den nyare norska ungdomslitteraturen står utan tvifvel Hans Aanruds »Sidsel Sidsærk». Allt, hvad vackert, som kan sägas om en bok, har i själfva verket sagts om denna. Den har jämnställt med Björnsons »Synnöve», den har af professor Gerhard Gran förklarats »för ett litet mästerverk». »I denne Bog ved jeg ikke noget, som kunde være anderledes,» säger han bland annat. Mer än af alla de lysande recensionerna öfvertygas man dock om bokens värde

genom de varma omdömen af alla de gossar och flickor, som läst den. Och lika förtjusta som de äro mor och far. Ty det är det egendomliga med »Sidsel», att den griper både små och stora.

Men huru skulle den kunna låta bli att gripa en, denna enkla berättelse om den lilla säterflickan, som så tidigt möter sorgen på sin väg, men så modigt och trohjärtadt lär det arbete, som blir hennes. Lyckligtvis är det människor med mjuka hjärtan och milda sinnen, som taga hand om liten Sidsel, och därför blir tonen öfver skildringen så ljus och vän.

Aanrud har förut skänkt sitt folk åtskilliga präktiga pojkhistorier. Af hans »Storkarer» föreligger nu den 3:dje (illustr.) upplagan. Lifslevande stå de framför oss, dessa tvärsakra, lustiga små bytingar, med en sådan äkta norsk färg öfver sig. Icke en berättelse finns, som ej skänker en ett godt skrat. Läs t. ex. »Lægdegutten» eller »Gjæte høne»!

Samma äkthet och friskhet utmärker Nordahl Rolfsens pojkböcker. Det är verkliga pojkar man får göra bekantskap med, bra pojkar och mindre bra sådana. Som en stark underström genom skildringarna går föraktet för allt lågt, lumpet och osant och aktningen för allt kraftigt och manligt. Pojkhedern möter man öfverallt i boken.

Ett par andra författare af samma kynne äro Bernt Lie och Gabriel Scott. Den förres präktiga »Sven Bidevind» är väl rätt mycket känd här i Sverige. I Gabriel Scotts böcker »Far sjøl i Stua» och »Trip, Trap, Træsko» finnas visserligen åtskilliga utmärkta bitar, men en del af berättelserna synas mig innehålla för litet händelser för att kunna intressera barn.

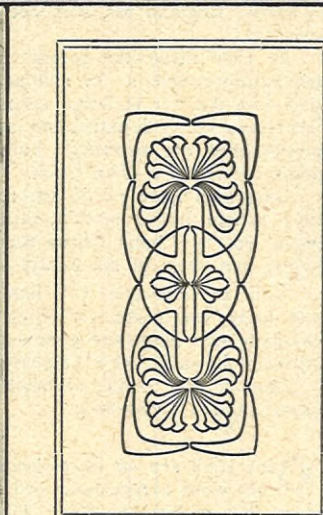
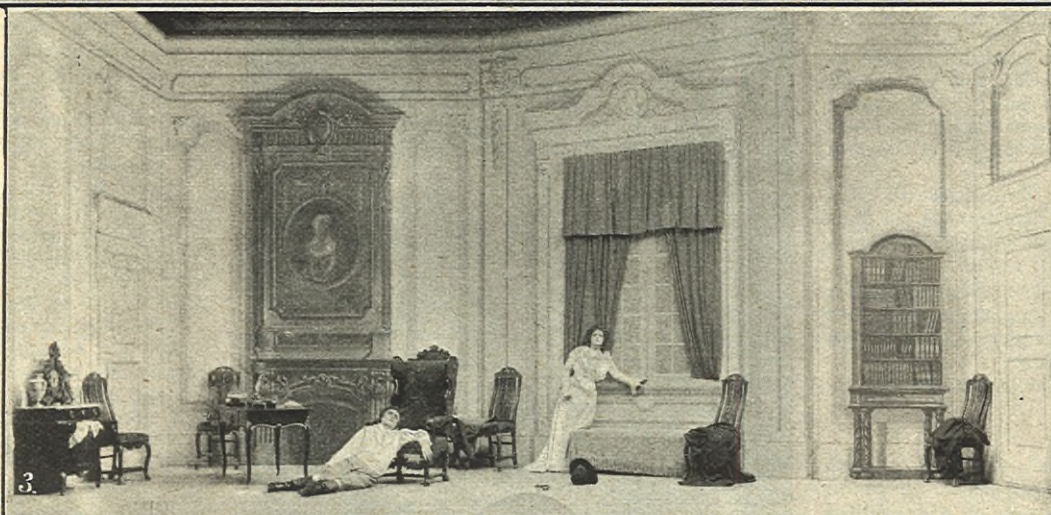
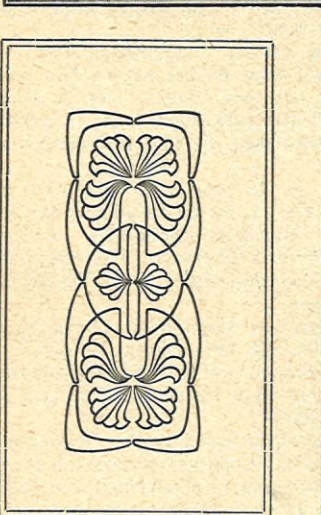
Så mycken originalitet kan ej sägas utmärka Norges båda mycket uppburna barnboksförfattarinnor Dikken Zveilmeyer och Marie Michelet. Den förre har gifvit ut en hel mängd böcker, af hvilka många utkommit i flera upplagor, men endast ett par af dem synas mig äga verkligt värde. Det är »Lille Jan Blume» och fortsättningen därpå »Kongsgaardsgutten». »Bægge roa de barn ofantligt. Och underligt är det ej, så rika på händelser som de äro och så frisk, hurtig och på samma gång ömhjärtad, som lille Jan är skildrad. Särskildt i »Kongsgaardsgutten» ligger det mycket allvar på djupet, och man blir helt varm om hjärtat, när man läser om, huru den lille pojken till sin första födelsedagsfest utt på den stora herregården, han ärft, inbjudit icke blott kamraterna i klassen, utan alla »han kjænder og som været snilde mod han» — fiskarpojken Tellef med systrar och farmor, de gamla gummorna från asylen, Jeremias vedhuggare och Elias postbud samt många, många andra. Motivet till berättelsen kunde ha inbjudit till sentimentalitet, men ej ett stänk sådan finns i boken. — Stilen är, såsom i alla D. Zveilmeyers arbeten synnerligen ledig och väl afpassad efter innehållet. Obehagliga verka emellertid en del slanguttryck, och särskildt torde för svenska öron det ofta återkommande förstärkningsordet »svinaktig» (att jämföra med vårt väldigt, bussigt o. d.) ljuda mindre trefligt.

Öfver M. Michelets böcker hvilat djup religiös innerlighet och mycken finhet. Friskhet saknas emellertid här och där. Så t. ex. kan man ej låta bli att önska, att den lille hjärtevinnande Puck (i berättelsen med samma namn) hade litet mer af pojknatur i sig. Men den boken griper barn. — »Hos mormor» är betydligt friskare och lämpar sig förträffligt för 8—11-åringar. — I »I Svalehuset» möter man egentligen samma motiv som i de engelska och tyska flickböckerna, men arbetet står på grund af djup och innerlighet samt nobless i uppfattningen betydligt öfver de senare.

Åtskilliga af de nämnda arbetena äro redan öfversatta till svenska, och just i dagarna har »Sidsel» utkommit i öfversättning på Norstedts förlag. Men är nu detta verkligen en god och berömlig gärning? Just den boken måste förlora ofantligt mycket på att öfverflyttas till ett annat språk, och man kan ej annat än känna sig ledsen öfver, att svenska gossar och flickor ej skola få lära känna »Sidsel» i norsk dräkt. Nej, den såväl som åtskilliga andra af dessa norska ungdomsböcker skulle läsas högt af mor och far, och sedan skulle det bereda ungdomen ingen eller ringa svårighet att läsa om den på egen hand — så som man gör med roliga böcker, n. b. om man ej är blasé eller till julklapp har fått en hel hög af de tyska och engelska pensionshistorierna. M. L.

Det rika tillflödet

på aktuella ämnen har, som våra läsare finna, föranledt en utvidgning af dagens nummer, liksom förut vid liknande tillfällen då och då förekommit. Nu som alltid sträfvar nämligen Idun att i text som bild bjuda sin läsekrets det bästa, och hoppas vi, att våra vänner i gengäld vilja anbefalla »de svenska hemmens egen tidning» i allt vidare kretsar.

KUNGL. TEATERNS SENASTE NYHET: »WERTHER», LYRISKT DRAMA AF J. MASSENET. 1. SCEN UR FÖRSTA AKTEN: CHARLOTTE (FRU HELLSTRÖM) UTDELAR AFTONVARDEN TILL SINA SYSKON; WERTHER (HR ÖDMANN) TILL HÖGER. 2. SLUTSCENEN UR ANDRA AKTEN: CHARLOTTE (FRU HELLSTRÖM) STÅENDE BREDVID SIN SYSTER SOPHIE (FRÖKEN HESSE); FRÄMST T. V. OM TRÄDET ALBERT (HR OSCAR). 3. SLUTSCENEN UR 3:DJE AKTEN: WERTHER, SOM SKJUTIT SIG, OCH CHARLOTT. FOTO FÖR IDUN AF HOFFOTOGRAF A. BLOMBERG.

SKULPTURGRUPPERNA I LOGÅRDEN. 1. RELIGIONEN. 2. POESIN. 3. BARMHÄRTIGHETEN.

UR DAGSKRÖNIKAN.

ALEXANDER LAGERMAN. †. Ett svenskt uppfinnarsnille har med ingenjören Alexander Lagermans i Jönköping nyligen timade död gått ur tiden.

Redan vid 17 års ålder kom han med det första resultatet af sin säregna begåfning, i det han då uppgjorde ritningar till en stilsättningsmaskin — ett problem, på hvars lösning han arbetade under en stor del af sitt lif.

ALEXANDER LAGERMAN

Åren 1853—56 arbetade han som ritare på Motala verkstad, där han af en händelse kom att rikta sin uppmärksamhet på tändsticksindustrien, hvilken då befann sig i sitt allra första skede i vårt land. Han uppfann nu en hel serie maskiner för en fullständig fabrikation af svafvelstickor, hvilken uppfinning förskaffade honom Vallmarkska priset från Vetenskapsakademien.

Från år 1870 ägnade Lagerman, som då anställdes vid Jönköpings tändsticksfabrik, sin eminenta begåfning åt tändsticksindustrien, hvilken genom hans många sinnrika uppfinningar nådde en sådan utveckling, att nämnda fabrik betydligt distanserade sina konkurrenter i Sverige och utlandet.

Längre fram i tiden ägnade han sig med förnyad energi åt fullbordandet af sin ungdoms idé: sättmaskinen, och efter olikartade experiment åstadkom han den s. k. typotetern, en mekanisk inrättning för sättning vid vanlig stilkast. Denna uppfinning lyckades han få sälja i England för, som det uppgifves, 25,000 pund sterling.

År 1896 uttog han patent i alla kulturländer på en arkiläggmaskin för snällpressar, den första i sitt slag, och det var ej länge sedan han här i Stockholm förevisade en ny konstruktion, genom hvilken det skulle möjliggöras att samtidigt kunna på en och samma press utföra flere olika tryck.

Lagerman hade på de senare åren genom sitt rastlösa arbete blifvit sjuklig, men han unnade sig ändå ingen ro, ty i hans hjärna föddes ständigt nya idéer, hvilka han drefs af sin energi att utföra.

Som privatperson var han en ovanligt sympatisk och nobel människa, därtill en djup natur, hvars ord bländade och fängslade genom deras originalitet. Han utfölvade i tysthet stor välgörenhet.

Den allidne sörjes närmast af hustru och en son, grosshandlare i Göteborg.

“GRÅ HÅR äro en hederskrona”, säger Salomo, och för visso kunna dessa ord tillämpas om den gamla, hvars bild vi här återgifva. Utan att på något sätt ha framhäft sin person i vare sig det offentliga eller enskilda lifvet, har dock Jeanna Swedmark, under en mer än vanligt lång lefnadsväg, genom sitt älskliga, fridsamma väsen, goda, varma hjärtelag och ständigt förnöjsamma sinne gifvit ett exempel, som är värdt att minnas. Omgifven af barn, barnbarn och en synnerligen stor vänkrets, inom hvilken alla åldrar representeras, firade nyligen den gamla sin 90-års-dag i Falun.

I fullkomlig besittning af alla kropps- och själsförmögenheter, liflig och rörlig, har hon ett minne, som går mer än 80 år tillbaka i tiden, och med nöje lyssnar man till hennes liffulla skildringar från det henne så kära barndomshemmet Hålta på Oroust, där såväl moder som barn och barnbarn firat sina största minnes- och högtidsdagar.

Löjtnanten vid Kongl. flottan Martin Ludvig von Schoultz och hans maka Johanna Catharina Bildt voro hennes föräldrar. Själ föddes hon den 28 okt. 1814 på Hålsta och 28 år senare stod på samma dag där hennes bröllop. Mannen, v. häradshöfdingen Otto Edvard Swedmark, dog 1859. Den gamla har sedan år 1878 vistats i Falun hos sin dotter och måg, i hvilka hem anförvanter och vänner ofta samlas kring “oidmor”, hvilken för alla, gamla som unga, har ett hjärtligt ord, varm förståelse och deltagande intresse.

Utom dottern har hon äfven tvänne söner i lifvet,

Gerdt, grosshandlare, bosatt i Malmö, samt Ernst, kassör vid Korsnäs sågverksaktiebolags kontor i Gefle. Genom den förstnämnde är 90-åringen *morfars mor*.
B.

LOGÅRDENS UTSMYCKNING. Den höga stenbalustraden, som skiljer Logårdens förnäma idyll från den merkantila Skeppsbron, håller som bekant på att smyckas med skulpturverk, i rokokotidens stil, af hvilka nu tre äro uppsatta, nämligen Barmhärtigheten, Religionen och Poesien.

Samtliga grupperna hafva bekostats af h. m:t konungen och utförts af skulptören I. A. Wetterlund.

EN KVINNLIG MEDALJÖR. Medaljen Literis et Artibus har i dessa dagar tilldelats fru Anna Midling, född Knudsen, i Hudiksvall, väsentligast som ett erkännande af hennes fruktbringande sträfvanden inom Hudiksvalls Fornminnessällskap för åstadkommande af ett fornminnesmuseum i nämnda stad. Redan i Idun n:r 45 för år 1900 meddelade vi fru M:s porträtt i sammanhang med några bilder från den af henne och åtskilliga andra personer arrangerade »höstmarknaden» i Hudiksvall, som hölls till förmån för det ofvannämnda museet, och hänvisa vi nu till detta nummer.

HVARFÖR VI BÖRJADE “TURISTA”.
AF ROSA FITTINGHOFF.

“JA, NU har jag bara Riksmuseets etnografiska samlingar, Landbruksakademien och Naturhistoriska museet, som återstå, se'n har jag sett allt, hvad som skall ses, och kan med lugn fara till mitt land igen!

D. v. s. ännu har jag ju hatten till Anna och vasserna, som Märta bad mig köpa, och handskar och sidentyget, som skall passa till både bröllop och mid-dagar, — och noter, — och — ja, det är sant, — det är ju en massa saker kvar.”

Den som yttrat sig var en “halfgammal” dam, och medan hon talade, hade hon, på det papper hon höll i handen, strukit öfver och satt “bockar” för de påtagligen redan sedda och utträttade kommissioner en landtbo alltid är så rikt utustad med, då hon kommer hit till vår huvudstad.

“Men det är sant, — du som är stockholmsbo, — säg hvilket är ginast att gå, nu då vi stanna där nere på Engelbrektsgatan, (samtalet afhandlades nämligen på Djursholmståget), först till Riksmuseet eller och Landtbruksakademien, då jag sedan skall ner till Västerlånggatan och se på kappor?”

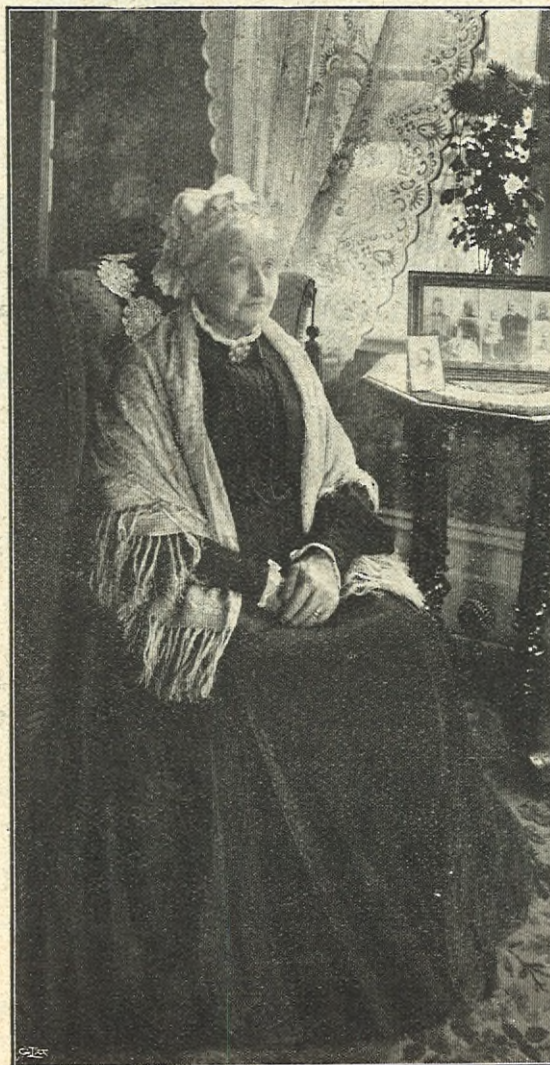
För att erkänna den fula sanningen, spände jag nu riktigt upp öronen för att höra svaret, — men gick ledsamt nog miste därom, ity vi stannade vid “östran” och det därigenom blef mera buller än förut, och jag själf också skulle af där.

“Riksmuseets etnografiska samlingar” — hvad kunde det vara? Hela Odengatan uppöfver gick jag och grubblade, hvarest de samt Landtbruksakademien och Naturhistoriska museet kunde vara belägna.

Jag kom då tvärt att tänka på, huru litet man vet om den stad, i hvilken man själf bor.

Jag själf t. ex. kunde ju anse mig som stockholmsbo, eller hade åtminstone varit det i fjorton-femton år, — och hvad visste jag om Stockholm!

Jo, Skansen, Nordiska museet, Nationalmuseum, Historiska museet, Panoptikon, Irrgångssalongen, Biologiska museet samt litet till hade jag reda på, men an-nars? —

FRU JEANNA SWEDMARK. M. BOHMAN FOTO.

Jag riktigt skämdes, där jag gick och tänkte på, huru vi äsidosatt vår egen kära huvudstad.

Paris t. ex. — där hade vi sett både Gobelins, Panthéon, Hôtel de Ville, Cimetière du Pere Lachaise, Jardin des Plantes, L'Observatoire, Elysée, Trocadero, La Bourse, Parc des Buttes Chaumont, Champs Elysées, Les Abattoirs, L'Institut Pasteur et ses annexes m. fl. m. fl. af alla dessa både mycket kända och inte vidare bekanta ställen, vi hade satt en ära uti att lära se och känna.

Men här hemma — ja, här gingo vi utan tanke på att vi också skulle kunna hafva något, som var sevärdt och nyttigt att iakttaga och lära känna!

Dock, följden af de uppsnappade orden på tåget blef att vi, tre kvinns personer, anslogo hvarje tisdags f. m. att "turista". "Turistningen" bestod uti, först — — att dricka kaffe, för att därpå få krafter till det många gånger både psykiskt och fysiskt ansträngande "arbetet" vi hade framför oss, nämligen det, att uppfatta och minnas, hvad vi sågo o. s. v.

Det är rent otroligt så mycket som finnes i vår huvudstad, hvilket är nyttigt att se, hvilket i allmänhet är fullkomligt främmande för den s. k. bildade stockholmsbon, på hvilken man han hafva fordran, att hon skall något så när känna till sin huvudstad.

En utmärkt ledning får man uti "Stockholm, dess gator, torg allmänna platser och monumentala byggnader i våra dagar", beskrifna och tecknade af H. A. Ring och Rob. Haglund.

Själff kan man ju taga reda på, när någon ny tafla exponeras i Nationalmuseum, eller när Konstföreningen har sina expositioner, — det är ju alltid intressant att se, om inte för annat — så för de olika manér, som äro rådande — —

Norra latinläroverket med sina stora, härliga målningar af prins Eugén, Carl Larson och Bruno Liljefors; folkskolan vid Valhallavägen med dess två stora landskap från Öland af Nils Kreuger; samt jag tror det var Realläroverket på Söder med sin fresk af G. Pauli: Midsommar, bör man också gifvet se. —

Söder, Kungsholmen, Vasastaden äro ju stadsdelar, som oftast äro oss fullkomligt främmande.

Åk så långt bort i utkanterna som spårvagnarna gå, stig ur och återvänd till fots. Kila in på alla dessa krokiga gator, med sina små envånings trähus, (eller ruckel), hvilka se så olyckliga ut, där de stå inklämda emellan höga, oåtkomligt kalla, regelrätt likgiltiga fyra-vånings stenkomplexer; se med vaken blick rundt omkring! —

Men framför *allt*, — gå till staden inom broarna! —

Gå upp till slottet och obeliskan, — in i stadens smala, krokiga gator, dit solen inte förmår tränga ner och hvarest husen stå med sina spetsiga gaflar vända utåt gatan.

Men gå inte fort! Se på portarnas ornament, dörrarnas sniderier och portklappar.

Då man är där inne i labyrinten af krokiga, smala gator, kommer medeltidsstämningen smygande sig på en, och man tycker sig lefva för århundraden tillbaka i tiden. —

Man väckes först till nuets verklighet, då man får höra de elektriska spårvagnarna ringa eller susa förbi där nere på Skeppsbron.

Ja, hela förra vintern och våren "turistade" vi, men ändock är det mycket kvar, för hvars skull vi äfven i vinter borde "turista", — men det få vi göra nästa år — ty i vinter skola vi "turista" i — Rom!

“FLINTSKALLAR”. AF G. O. GABRIELSSON.

ATT HVARJE verkan förutsätter en härför betingad orsak, det är ett af hvarje sundt förnuft erkänt faktum, och från denna regel gifves icke, liksom i så många andra, något undantag.

Men ofta nog är den dolda orsaken till den i öppen dag liggande verkan synnerligen svår — i vissa fall kanske omöjlig att finna — exempelvis grundorsaken till elektricitetens kraft.

I vissa andra fall ligger orsaken till verkan i öppen dag, och dock ter den sig som dold för forskaren, — en rätt egendomlig omständighet, som påminner om ordspråket: "Man ser icke skogen för trädens skull."

Under långa tider hafva de s. k. hårläkarne förgäfvets sökt efter grundorsaken till hårets förtidiga affallande, ehuru denna orsak dock ligger i öppen dag för den något reflekterande och sundt tänkande människan.

Den verkliga grundorsaken till hårets förtidiga affallande, framgår med tydlig klarhet ur följande frågor:

1.) Hvarför förlora så många män, ja, till och med ynglingar, sitt hår, under det kvinnorna få behålla sitt?

2.) Hvarför hafva hednafolkens män ett så präktigt hår, under det civilisationens så tidigt och allmänt förlora sitt?

3.) Hvarför få de personer, hvilkas sysselsättning bjuder dem vara utan hufvudbonad större delen af arbetsdagen, exempelvis kontorspersonal, längre behålla sitt hår än de, hvilkas syssla kräfver användandet af hufvudbonaden större delen af dagen, exempelvis polisbetjänter, vissa militärer?

På dessa trenne frågor gifves blott ett enda hufvudsvar, nämligen detta:

Hårets för tidiga affallande beror hufvudsakligen af hufvudbonadens beskaffenhet.

De allra flesta växter bland såväl fanerogamer som kryptogamer fortleva och växa vidare, äfven om man borttager både krona och stam, men fördärfvas roten, så är det slut med växtens lif. Enahanda varder följden, om ljus och luft utestänges från växten. Men så som det förhåller sig med markens växter, så förhåller det sig ock med hufvudets hår.

En hård och kring hufvudet tätt åtsittande hatt eller mössa hindrar både luftens och ljusets tillträde, liksom så beskaffade hufvudbonader icke heller släppa ut de från hufvudet utdunstate, skadliga gaserna, utan förblifva dessa innestängda och varda alltmera förskämda samt verka förstörande på hårrötterna, och då dessa ruttna, så faller håret af. Påtagliga bevis för detta påstående lämna oss svaren på de framställda frågorna.

Första frågan: — Kvinnorna begagna lätta och luftiga hufvudbonader, som på intet vis hindra luft och ljus tillträde till håret. Följden här af är den, att man ytterst sällan träffar en "flintskallig" kvinna.

Andra frågan: — Hednafolkens män hafva för det mesta obetäckt hufvud eller ock begagna de en af växtfiber eller strån glest sammenväfd hatt, som genomsläpper både luft och ljus. — Och följden här af? — Att man svårigen kan påträffa en flintskallig hedning.

Tredje frågan: — Personer inom de civiliserade länderna, som antingen från barndomen haft lätta (tunna) och luftiga hattar eller nödgats vara utan betäckning på hufvudet sin mesta arbetstid, hos dessa är flintskalligheten sällsynt.

Af det nu sagda ligger det ju i öppen dag, att hårets affallande beror på hufvudbonadens beskaffenhet.

Om lungorna icke varda i tillfälle befria blodet från kolsyran och bereda tillträde till syrgasen, så varder hela kroppen sjuk, speciellt lungorna. Så ock med håret. De utdunstate gaserna måste bort och ren, frisk luft strömma till, så bibehålla hårrötterna sin friskhet och lifskraft.

Hvilka svar kan man väl för öfrigt gifva på alla dessa frågor?

Hvarför blir det hår på hufvudet kvarsittande, som har sin plats nedanför hatten, under det det innanför sittande faller af: Om hårets affallande berodde af andra orsaker än den anförda, så borde ju gifvetvis äfven det hår af falla, som växer nedanför hattbrättet.

Huru ofta har man väl hört omtalas, att skägget faller af! Kunde emellertid äfven från detta luft och ljus utestängas, så skulle äfven detta gå all världens väg lika väl som håret.

Om det nu ock kan invändas, att personer under hela sitt lif begagnat hårda och tätt åtsittande hattar och likväl bibehållit ett utmärkt hår, så omintetgör dock icke denna omständighet det, som nu blifvit sagdt, utan visar blott, att personerna i fråga hafva haft ovanligt lifskraft

Köp Venersborgs BALS KOR!

Bästa svenska fabrikat.
**Lätta! Eleganta!
Hållbara!**

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas som specialitet efter **Wiener-metod** af

Aktiebolaget A. F. CARLSSONS
Skofabrik, Venersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohandlande i landet.

tiga hårrötter. Mången drinkare uppnår hög ålder, men därmed är ingalunda bevisadt, att dryckenskapen är ofarlig, utan blott det, att dylika drinkare haft en så stark fysik, att de ända in i sena ålderdomen förmått motstå giftet.

Af naturen hafva en hel del människor klen härväxt, men i ty fall kan man komma den till det normala målet sträfvande naturen till god hjälp, — icke medels de i tidningsannonser så beprisade härväxtnixturerna eller pomadorna, utan genom — rent vatten.

Man må vara fullt öfvertygad därom, att därest hufvudet grundligt tvättas med god tvål och rent vatten *minst* en gång dagligen, så skall håret tätna och växa kraftigt, men det kräfvets härvidlag två ting: *tid* och *tålmod*. Genom den täta tvagningen varda hårrötterna rena, utvecklas däraf till stor lifs- och växtkraft och bringa håret till frodig växt. Härtill bidrager ock i hög grad att så mycket som möjligt gå barhufvad både sommar och vinter.

En del människor äro rent af ängsligt rädda för att sticka hufvudet utom dörren, utan att hafva det väl betäckt. De frukta att förkyla hufvudet, men just genom detta sitt beteende gå de rakt mot det mål, som de mena sig undfly, ty den ständigt påsittande hatten gör dem förr eller senare flintskalliga, och sedan är hufvudet lätt förkyldt. Följdriktigt borde väl dessa äfven betäcka ansiktet, ty detta blir ju lättare än hufvudet förkyldt.

Naturen själf har sört för vårt hufvuds bevarande just genom härväxten. Det medför således ingen fara, att äfven i höga köldgrader gå med obetäckt hufvud. Våra tjänarinnor, som för det mesta gå barhufvade, måste ju tidt och tätt vara ömsom inne i hettan och ömsom ute i kölden, men de förkyla icke hufvudet och förete heller ingen brist på hår.

För att bibehålla håret och beförtra dess tillväxt må följande regler efterlefas:

- 1) Tvätta håret dagligen med rent vatten och god tvål!
- 2) Haf hufvudet obetäckt så mycket som möjligt!
- 3) Begagna aldrig hård och tätt åtsittande hatt eller mössa!

Som gossé hade undertecknad så glest hår, att det icke betäckte hufvudsvålen. Nu är jag femtio år med ovanligt tätt och kraftigt växande hår, tack vare tvål och vatten samt den omständigheten, att jag för det mesta är barhufvad, men då jag måste använda hufvudbonad, är denna alltid en mjuk hatt eller mössa.

Iduns Julnummer

är nu utkommet i bok- och tidningshandeln till ett pris af 1 kr. Alla Iduns prenumeranter erhålla det *gratis* genom posten under loppet af nästa vecka.

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmar syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.

Bruksanvisning å intyget.

Obs! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs!

HYLIN & C:o F. A.-B.
STOCKHOLM.

FRÅN IDUNS LÄSEKRETS.

AUTOMAT-HÖFLIGHET. MED ANLEDNING AF HERR THORE BLANCHES UPPSATS "HÖFLIGHET" I N:R 47.

JAG TILLÅTER mig göra herr Thore Blanche uppmärksam på, att hvad han anför såsom bristande höflighet å automaterna är alldeles obefogadt. Icke lyfter herr B. på hatten och ber att få taga plats i en spåravn eller på en offentlig soffa, och samma frihet att begagna en oupptagen plats på en automat bör väl gälla, då den i annat fall icke motsvarade sitt ändamål. En automatbesökare ser sig sällan om efter plats, förrän han försett sig med det önskade. Han har då ofta båda händerna upptagna — en smörgås i den ena, ett glas öl i den andra — och har då gemenligen svårt att lyfta hatten. Ofta blir man ju nedsmord af smör och dylikt om fingrarna, hvarför det icke just är proppert att därmed jämt taga i hatten. Att det någon gång kan inträffa, att man icke utan vidare bör taga plats, är gifvet, men detta hör till undantagen. Då man måste betjäna sig själf, är väl intet att anmärka mot, att en gäst tager det behöfliga af salt, peppar etc., som står på bordet. Det är väl icke värre att begagna tandpetare på automat än på annan restaurang.

Herr B. gör däremot ingen anmärkning mot det råddande oskicket att röka vid samma bord, där andra äta. Äfven de bredvidvarande borden generas ju af detta oförsynta bolmande, och för öfrigt af det snuskiga med ask-koppar och tändstickor på bordet. Detta är en sak, som aldrig borde tillåtas, men då detsamma är gängse sed numera på de finaste restauranger, kunde det väl icke falla herr B. in att därpå göra anmärkning. Det må vara huru brukligt som helst, att det är obildadt och ohöfligt, osnyggt och obehagligt kan icke bestridas.

Morkulla.

OCKSÅ EN FÖRENING.

I DAG kom min lilla gosse glad hem från skolan med stadgar till Djurskyddsföreningen och medlemskort. Nästan alla kamraterna hade blifvit medlemmar, och han var mycket intresserad.

Stadgarna innehölo bl. annat, att medlem ej blott själf måste vara kärleksfull mot djur, utan äfven borde söka hindra andra, människor och djur, från grymhet mot osjälliga varelser.

Vår tid bär på så många goda frön. Tänk om man nu också bland barnen bildade en förening i *människovänligt* syfte.

Det är lyckligt att vi kommit därhän att anse, att grymhet mot ett stackars djur måste förhindras.

Tänk om vi skulle söka kväfva den grymhet, som ligger t. ex. i hjärtlöst och onödigt förtal!

Vi sitta på åskådarpplatserna, och nedanför på arenan kämpas måhända en förtviflad strid.

En blödande och utmattad gladiator ser upp till oss och söker kanske en medlidans blick eller åtbörd.

Nej, tummarna ned, skådespelet är för rafflande att afbrytas, och den olycklige går under i vår åsyn. En liten vridning af lyckans hjul, och vi kämpa i morgon själfva för lifvet. Ave Cesar, vi helsa dig, o Värld, stor i grymhet, sällan barmhärtig!

Måste det alltid vara så? Nej! Låt oss uppfostra våra barn till godhet! Det tjänar till intet att söka påverka dem, som åldrats i själfviskhet, hårdhet, hvarför ej grymhet? Är det grymhet att levfa kräseliga, medan andra hungra och frysa? Är det grymhet att beröfva nästan sitt goda namn och rykte?

Erfarenheten lär oss, att det ej är nog, att vi blott *undervisas*, hur vi böra och icke böra handla. Därför tror jag, att det vore början till frid på jorden, om man bland barnen bildade en förening, hvars medlemmar förpliktade sig att för all framtid stödja och hjälpa så långt hvar och en förmodade, och hvilka, hvar och en i sin stad, sökte hindra de grymheter människor af råhet eller tanklöshet begå mot hvarandra.

Vore ej detta en förening så god som någon annan? Hvem tar första steget?

A. D.

LITTERATUR.

VISST VAR den lång, vår vinternatt, och drömmen tung, och dagern matt, och trotsigt doft steg forsens skratt, som ingen köld betvingar. Men nu, nu smälter allting hårdt, och allt blir lätt, som syntes svårt, och undrens vida land är vårt med ljus till outtömlig skatt, och hvarje själ får vingar."

Så stiger det fram för vår syn, "Skogslandet", sägenlandet, ur den glänsande "Solsången" i *Per Hallströms* nya diktsamling (Alb. Bonniers förlag). Efter ett mer än tioårigt färdande på den berättande prosans och dramatikers område — en bana betecknad af en rad oförvitterliga vägmärken i vår diktande konst — har med denna bok den utmärkte författaren återvändt till sin första kärlek, den poetiska formen. Hans debutarbete var nämligen, som vi minnas, äfven det en samling dikter: "Lyrik och fantasier", som utkom 1891. Redan då röjde tonen strängarnes ädelhalt. När han nu på nytt låter dem klinga, genomglödgade under dessa gångna år på alla känslans hårdar, oafärligt hamrade på alla tankens städ, så samlar sig deras brus till en djup och enhetlig orgelton som likt en naturmakt lyfter oss och bär oss med. Det hela är en hymn till fosterlandet — sådant det i saga, sägn och årstidernas växlande dagar tar gestalt för siarsynen — till hvilken vår litteratur förut knappast äger något motstycke, i hvarje fall ej i så hel och genomförd stämning. Det får heller icke vara något tvifvel om, att icke hvarje svenskfödd man eller kvinna, som någonsin känt sitt inre skällva för särtonen af sitt lands natur och väsen, med fröjd och tack skall öppna öra och hjärta för dessa rytmer från en "spelmansstråke" som få och, sannande skaldemaningen, göra "Skogslandet" till sin *personliga* egendom:

"Se mull'n, där våra plogar gå,
och hagen, där vi lekt som små,
och kullen, där vi hvilat få,
det allt är fosterjorden.
Men vår är också rymdens värld
och eld som flammor ljus på härd.
Vårt väsen ger åt solen gård
med hvar ett slag, som pulsar slå,
med tankens flykt och orden.

Och om nu drömmens land blef ditt,
där själfva natten lyser hvitt,
om sol'n för dig med kölden stridt,
en gud för dina öden,
du hjärtats flöde, sjud och rinn
som nyjäst vin, du själ, förbrinn
med solskensgnistan i ditt sinn
för hvad du mest ser ljus och fritt
och vinn dig själf i döden."

En frisk och manlig fosterlandsvind susar också genom mången strof af *Fredrik Nycanders* nya diktsamling "Fäst" (A. B. Ljus' förlag), ofta mängd med saltstänk från den kust, han nämner sin barndomsbygd och af hjärtats fullaste lust besjungit. Mellan dessa ljusa naturtoner tränga sig emellertid andra, än vemodiga och resignerade inför "lifsödets gåta", än allvarligt manande inför "kallet", någon gång en smula torra af läromästrandeflektion. Som helhet betecknar emellertid den unge skaldens senaste diktsamling för honom själf en afgjord landvinning, för vännerna af hans diktning en vacker och kraftig årsring till dess växt.

Bland öfriga till julen utkomna diktsamlingar märkas "Det lyckliga landet" af *Hans Vik* samt "Från Solsidan" af *Paul Nilsson* (Wahlström och Widstrands förlag) — bägge, bland åtskilligt af allt för tillfälligt och improvisatorisk halt, rymmande verkligt vackra strofer, burna af varm fosterlandskänsla och fint natursinne. *Alfred Lindkvists* "Juldikter och andra verser" (Svanbäck & C:os förlag) lida äfven af ojämnhet: bredvid så mårgfulla saker som exempelvis "Stigmannens skrock om julnatten" eller osökt innerliga som den fagra lilla dikten "Sven" aktar författaren icke för profanation att rada sådana nulliteter som "Kattögon" eller "Litterär séance". *Ida Granqvist* har naturligtvis också levererat sitt julhäfte "Strofer" (Alb. Bonniers förlag) — en bunt religiösa karamellsrim som, att döma af omsättningen af tidigare likar, aldrig tyckes sakna sina efterfrågare.

Som ett högeligen värdefullt kompletteringsband till den ståtliga upplaga af *Carl Snoilskys* "Samlade dikter", som nys avslutats på Hugo Gebers förlag, har samme förläggare nu ombesörjt en samling af den frejdade skaldens "Minnesteckningar och andra uppsatser", omfattande, utom hans direktörstal i Svenska akademien den 20 dec. 1893 samt talet till Henrik Ibsen på festen i Stockholm vid den norske diktarens besök år 1898, hans intressanta skildring af det på sin tid öfver hela Europa diskuterade mordet på Thomas Thynne och den därpå föranledda rättegången mot

Carl Johan Königsmark samt de glansfulla minnesteckningarna öfver Rutger Fuchs, Carl Gustaf Warmholtz, Michael Choræus, Paul Genberg och Elias Sehlistedt. Ett verk som detta behöfver icke någon rekommendation för att finna vägen till alla, som vårda sig om våra fosterländska minnen.

En riktig familjebok att läsa högt vid aftonlampan eller helst den sprakande spiseleiden under de stundande helgdagarna är *Gustaf af Geijerstams* nyutkomna roman från gamla tider "Karin Brandts dröm" (Alb. Bonniers förlag). Utan att måhända kunna sägas vara ett af den framstående författarens starkaste eller djupast gripande verk, äger den dock öfver sina sidor så mycken äkta stämning från gammalt svenskt herrgårdsrif, ett så blidt skimmer af rosig jungfrudrömmar och unga hjärtans känslolif och en så skällvande vemodston af stilla, men hjältemodig resignation inför lifvets hårdhända lösningar, att ingen skall undgå att känna sig värmd och intagen.

I stort sedt kan detsamma sägas om den första del af *Gustaf Jansons* roman "Det gamla huset", som utkommit på Ljus' förlag. Det är visserligen till en helt annan milieu vi här föras — de småborgerliga kretsarne från 1860- och 70-talets Stockholm — och framställningssättet är också ett annat i sin mera mångordiga och detaljerade realism, men samma grundton af varm människokärlek, af medkänsla inför de stumma hjärtödena vid sidan af ett outrotligt lefnadsmod, går äfven igenom Gustaf Jansons skildring. Ett par människoframställningar sådana som den afsigkomne gamle fattigläkaren Samuel Lund eller den redan som barn af lifvet brännmärkta unga Margit göra sin mästare all heder. Förträffliga äro också naturtaflorna från det gamla "La'gårdslandet", kålrots- och tobaksplantagernas La'gårdsland, som tum för tum viker för det inkräktande moderna Östermalm. Men motser med intresse den andra delen, som utlofvas om några månader.

Aktiebolaget Ljus har ökat sina redan betydande förtjänster om populariserandet af de bildande konsterna och deras historia genom ett nytt, ståtligt utstyrdt, intressant affattadt och synnerligen prisbilligt verk af *Georg Nordensvan*: "Sveriges konst från 1700-talets slut till 1900-talets början i dess hufvuddrag." Samma författares och förlags utökta praktverk: "Hundra bildkonstens mästerverk återgifna i färgtryck" har nu fortskridit till det 16:e häftet och 80:e konstbladet, och af de fångslande konstnärsmongraferna har ännu en del — *Axel Gallén* af *Wentzel Hagelstam* — under hösten fogats till sina föregångare.

J. N.—g.

TEATER OCH MUSIK.

PREMIÄR Å KUNGL. TEATERN.

PÅ SJÄLFVA Oscarsdagen gick k. teaterns första nyhet för innevarande spelår af stapeln inför en publik, som väl fyllde de öfre raderna, medan däremot parketten och första raden visade åtskilliga luckor, naturligtvis beroende därpå, att en del af dessa raders publik den dagen är upptagen på annat håll.

Det nya programmet upptog »Werther», lyriskt drama i 3 akter af Jules Massenets. Texten, som har att uppvisa ej mindre än trenne samarbetare, är naturligtvis baserad på Goethes allbekanta ungdomsroman »Die Leiden des jungen Werthers», hvilken dock af bearbetarne blifvit grundligt misshandlad. Den tragiska kärlekshistorien mellan Werther och Lotte — den senare i operan kallad Charlotte — finnes gifvetvis kvar. Men hjälten själf framstår i operalibretten mera som en vanlig hvardagsmänniska, om han och deklamerar om sin kärlek till naturen och påstår sig ej kunna lefva utan Charlotte, hans vän Alberts hustru. Och dessa senare båda äro äfven förvanskade. Medan i Goethes verk Lotte är den kyska och trofasta makan, är hon i operan betagen af en het förälskelse gentemot Werther, och hennes make Albert har här blifvit behäftad med en stark svartsjuka, en egenskap, som han är alldeles främmande för i romanen. Lottes syster Sophie har i operan vuxit upp till en ungmö, som tyckes hysa några varmare känslor för Werther. Och därjämte hafva librettöckarna såsom något slags krydda tillsatt ett par figurer, som skola representera det komiska elementet, men som i stället endast verka störande och fränstötande. Och förmodligen för att pointera tidsfärgen har därjämte insatts ett länge trolofvadt par, som endast har att säga: "O Klopstock! Gudomlige Klopstock!"

Liksom det hela till sitt innehåll är sentimentalt, så har naturligtvis ej heller tonsättaren kunnat undgå att taga intryck häraf. Han har nämligen noga följt textinnehållet, och som detta åtminstone i de båda första akterna är ganska långgrandigt och tråkigt, så företer ej heller musiken här några särdeles uppfriskande poänger. Den enda skulle väl vara Sophies kuplett »Må en hvar vara glad», som var rätt nätt, utan att dock i

musikaliskt hänseende höja sig synnerligt öfver det öfriga. Och liksom det just ej bär vittnesbörd om något lyckligt påhitt att vid ridåns uppgång för första akten låta Charlottes far, byfogden, hålla på med att med hennes minderåriga syskon inöfva en julsång, då man ju ännu är midt i sommaren, så måste det betraktas som rent osmakligt, då i andra aktens början de båda supbröderna Schmidt och Johann uppstämma en lofsång till Bacchus vid orgelns toner från kyrkan.

Tredje aktens första afdelning höjer sig i alla hänseenden öfver dess öfriga delar. Särskildt är scenen, då Charlotte ånyo genomläser brevet från Werther, af en skönhet, som äfven i musiken funnit synnerligen vackra och stämningsfulla uttryck. Detta gäller ock i viss mån den stora scenen mellan Charlotte och Werther, där man särskildt lägger märke till den vackra Ossiansången, som Werther sjunger.

Till operans bättre nummer torde ock böra räknas mellanaktsmusiken under tredje aktens andra tablå, som endast utgör en vacker stämningsbild, föreställande ett vinterlandskap med den julaftonsupplysta staden Wetzlar, genom hvars gator Charlotte förtviflad skyndar för att om möjligt hinna förekomma Werthers själfmord. Den tragiska slutscenen erbjuder intet af vidare intresse, men störes betänkligt af barnens bakom scenen illa utförda julsång. Instrumenteringen är ofta diskret, ja, stundom så, att den blir nästan torftig. Den röjer dock den rutinerade tonsättaren. I allmänhet visar operan ej någon särdeles rik melodisk ådra hos kompositören.

Det bifall, som vid hvarje aktslut ljöd från salongen, gällde helt säkert i främsta rummet de uppträdande, särskildt innehafvarne af de båda huvudpartien, fru Hellström och hr Ödmann. De gjorde sig ock däraf i hög grad förtjänta. Fru H. sjöng varmt, känsligt och klangfullt, och hr Ö. hade på det hela taget en i såväl vokalt som dramatiskt afseende synnerligt lycklig afton. De erhöles ock båda efter sista akten en riklig skörd af blommor. Äfven fröken Hesse och hr Oscar förtjäna erkännande som Sophie och Albert, och hr Grafström lämpar sig rätt väl som byfogden.

Det hela leddes af hr Henneberg och syntes vara omsorgsfullt inöfvadt. Såväl han som regissören hr Lindberg blefvo efter sista akten inropade jämte de öfriga. Öfversättningen är gjord af hr S. Nyblom.

F. Hbg.

— Fru Fleischer-Edel, en af Tysklands mest framstående operasångerskor, välkänd från årets festspel i Bayreuth, börjar i morgon fredag å k. teatern härstädes ett gästspel, som kommer att omfatta fyra föreställningar, nämligen »Tannhäuser», »Valkyrian», »Lohengrin» och »Figaros bröllop».

KUNGL. TEATERN. Hr C. F. Lundqvist hade, som var att vänta, samlat en fullsatt salong på sin afskedsrecett i måndags — det var operans stam-publik, som kommit tillstädes för att på det hjärtligaste aftacka sångarveteranen för decenniernas pliktroget och konstnärligt redbart arbete i sånggudinnornas tjänst. Valet af Méhuls fromma och klara tondikt »Josef i Egypten», där hr L. som patriarken Jakob har en för sitt temperament och sin stämma särdeles lämplig roll, kunde ej heller varit bättre. För öfrigt delade hr Malm och fru Jungstedt med recett-tagaren äran af aftonens högtidliga stämning. Efter sista aktens ridåfall vidtogo intensiva afskedsapplåder med åtföljande många inropningar af den aktade och afhållne konstnären, som samtidigt fick mottaga en rik skörd af lager och blommor. Bland kransarna märktes praktfulla sådana från teaterns direktion och artistpersonal samt från hofkapelletts medlemmar, teaterarbetarne m. fl.

ÖSTERMALMSTEATERN har under några aftnar med god framgång gifvit Overskous beskedliga och ej så litet föräldrade folkkomedi. »Den ondes besegrare». För närvarande uppträder fru Norrie på denna scen som »Sköna Helena». Härtill skola vi återkomma i nästa nummer.

SVEATEATERNs decemberprogram rekommenderas såsom varande både se- och hörvärdt. Hr Fredrik Nycander käserar fortfarande om stockholmarna från i dag, och han gör det diskret och spirituellt samt med en naturlig smidighet i framförandet, som röjer en oomtvistlig resonnörtalang. Det bådard godt för hans blifvande sceniska debut.

FRÖKEN AGDA LYSELL gaf nyligen en kammarmusik-afton å Vetenskapsakademiens hörsal under medverkan af fru Munthe-Sandberg och hr N. Zedeler. Programmet inleddes med Emil Sjögrens sonat op. 19 för violin och piano, som utfördes nog så oklanderligt af fru Munthe-Sandberg i violinstämman och frkn Lysell vid pianot; men saften i känslan, intensiteten i föredraget — med andra ord: det hemlighetsfulla fluidum, som skulle få konstverket att lysa med den glans, hvarmed det sprungit fram ur diktarens själ, fanns hvarken i stråkdragen eller hos de mjuka händer, som rörde sig på flygelns klaviatur.

Att fröken Lysell rent tekniskt är mäktigt ett smakfullt legatospel, bekräftade hennes utförande af en berceuse af Chopin, och äfven hennes forte torde med litet mera afslipning bli fullt konsertmässigt, till dömes efter det sätt, hvarpå hon utförde en etyd af Paganini-Schumann.

Programmet afslöts med Ludvig Normans trio op. 4, hvori hr Zedeler skötte sin violoncell som en hel karl, och där såväl konsertgifvarinnan som fru Munthe-Sandberg glädde med ett förtjänstfullt samspel.

HR KNUT NYBLOMS visafon vid luta i Musikaliska akademien härom kvällen ådagalade, att den kække vissångaren besitter en i hög grad karaktäristisk föredragstalang, som ytterligare stärkes af en mjuk och klangfull tenorbariton, betydligt utvecklad sedan hr N:s teaterår, då han uppträdde i operetter på Vasateatern.

Det finnes därjämte en dosis uppsäienskt student-sångergemyt och studentsvärmeri i hans sång, hvilken därför vid vissa moment, såsom i »Dalavisan» och »En söndagsmorgon i skogen» får något af den tenorklang, som i ljusa vårhögtidsdagar stiger mot Odins-lunds skira löfhalv.

Hans bredt humoristiska tolkning af genuina bondvisor lockar onekligen till skratt, äfven om munterheten blir en nyans ansträngd, beroende på, att bondvisor bjudits oss väl rikligt under föregående visafonar af andra trubadurer; men som Bellmansångare visar hr N. sin konst från dess bästa sida, antingen det gäller att tolka rusets tragikomiska verkningar på en förkrossad krogkund eller den pastorala stämningen i en naturmålning från Haga eller Fiskartorpet.

Den fulltaliga publiken, bland hvilken befunno sig prins Carl och prinsessan Ingeborg, var också mycket förtjust och tilltvang sig flere extranummer.

E. H—n.

CECILIAKÖRENS TREDJE KONSERT i ordningen, som under direktör Åkerbergs ledning ägde rum i den nya, ståtliga Oskarskyrkan, blef en ny framgång för föreningens vackra stråfvanden för den vokala kyrkomusiken. Programmet inleddes med venetianaren Antonio Lottis Crucifixus för 8-stämmig blandad kör och orgel, hvarefter följde Giacomo Carissimis oratorium »Jephta», ett intressant prof på den äldre oratoriestilen, i hvilken den bibliska handlingen företrädes af en berättare, som i recitativ meddelar tilldragelsernas gång. Denna recitation afbrytes då och då af de handlande personernas arier och växelsånger, som kompletteras af den i huvudpersonernas öde deltagande kören.

Det ståtliga verket fick ett mycket godt utförande, de många körerna gingo förträffligt och solisterna — framför allt hr Malm i Jephtas parti — framstodo äfven till egen och helhetsverkans fördel. Programmets senare afdelning upptog en koralmotett af Albert Becker, i hvilken fruarna Ericsson-Högberg och Afzelius-Bohlin samt hr Husberg utförde solopartierna, ett Bachpreludium för orgel samt som afslutning Bachs kantat n:r 106 till text ur den heliga skrift, ett djuptänt och på musikaliska skönheter rikt verk, som af fru Afzelius-Bohlins vackra altröst och den väl samsjungna kören äfven bars fram till en förtjänt seger.

NYTTIGA JULKLAPPAR för BARNEN!

Stor Julexposition
af

Barnkläder M. BENDIX,

16 Regeringsgatan. 5 Sturegatan. 90 Drottninggatan.

Öfverblifna nummer af Iduns Handarbetstidning, från år 1903, 15 nr, innehållande ett stort antal stulfulla och moderna original-mönster realiserade till 1 kr. om beloppet insändes i postanvisning till Iduns exp., Stockholm.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 11-17 DEC. 1904.

Söndag: Soppa à la Bismarck; färserad gädda med hummersås; kalffilet med champignoner och brynt potatis; biscuitstårta.

Måndag: Köttbullar med potatis; äppelsoppa.

Tisdag: Lambringa med curry och ris; krushärskompott med gädda och schäfferhattar.

Onsdag: Jordärtskocksupuré med rostadt bröd; stufvade aborrar med potatis.

Torsdag: Ärtter med fläsk; sylt-pannkaka.

Fredag: Kåldolmar; mondaminpudding med vin.

Lördag: Ärtpuré med stekt bröd; rimsaltad fläsk med potatis.

RECEPT:

Soppa à la Bismarck (f. 6 pers.). 2 lit. stark, klar, brun buljong (3 kg. märgpipa eller hals, 3 msk. smör (60 gr.), 1 msk. salt, 4 lit. vatten, 1 morot, 1 litet selleri, 1 purjolök, 5 persiljestjälkar), 1 1/2 msk. mondaminmjöl, cayennepeppar, sherry eller madeira efter smak, 250 gr. konserverad sparris, frikadeller af kalffärs.

Beredning: Buljongen bör kokas dagen innan den skall användas. (Köttet

tvättas med en duk doppad i kallt vatten, skäres i bitar och benen huggas sönder. Smöret brynes i en tackjärns-panna, köttet och benen brynas väl däri och nedläggs i buljongskitteln hvarefter det kalla vattnet och saltet tillsätts. Då buljongen kokar upp, skummas den väl, och de ansade rot-sakerna, samt persiljan läggs och buljongen får koka på sakta eld, med tätt slutet lock omkr. 5 tim. Den silas genom en ylleduk eller servet, förut urvriden i hett vatten, och får stå till följande dag, då allt fett noga bort-tages).

Buljongen får koka upp, och afredes med potatismjöl, förut utrördt i litet kallt vatten. Soppan får ett godt up-kok, hvarefter den afsmakas med cay-enne och vin. I soppskålen lägges den sönderskurna sparrisen samt frika-dellerna och soppan tillsås. Den ser-veras mycket varm.

Färserad gädda (f. 6 pers.). 1 kg gädda (= 420 gr. skrapad fiskkött) 250 gr. smör, 30 gr. hvetemjöl, 4 del. tjock grädd, 3 ägg, 1 msk. salt, 1/4 tsk. hvit-peppar, 1/2 msk. socker.

Till panering: 1 ägghvita, 3 msk. fint stötta skorpor.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.)

Beredning: Gäddan fjällas, uppskäres i ryggen och flås utan att skinet skadas. Den urtages, sköljes väl och torkas med en fiskhandduk. Den fläkes, hufvud och stjärt får kvarsitta och köttet skrapas fint; intet ben får med-följa. Fiskköttet blandas med smöret och drifvas 3 gånger genom köttkvarn. Massan stötes därefter i stenmortel, tills den är fin och sammanhängande. I ett fat blandas mjölet, grädden, ägg-gulorna och kryddorna. Denna bland-ning inarbetas matskedsvis i färsen, som bör arbetas 1 tim. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggwhitorna och färsen afsmakas noga. Skinet skrapas

DET ÄR SÄKERT att "MUM" förordad af legitim Läkare, ger kraft helse åt Barn Åldringar och klena personen

Svenskt fabrikat, tillverkad under kontroll, säljes hos Hrr Apotekare och Landlände.

I parti hos Instruktionsapoteket Nordstjernan o. Apoteket Gripen i Stockholm, Apoteket Enhörningen i Göteborg, Lejo-æet i Malmö.

A. W. Friestedts Fabriksaktiebolag, Stockholm.

sköljes och skäres i form af en sköld-padda samt utbredes på en smörbe-struken plåt, och därpå lägges färsen, som jämnas och öfverpenslas med ägg-hvitan. Den gräddas i ej för varm ugn omkr. 20 min. Då den är färdig flyttas den försiktigt på ett varmt fat, gar-neras med persilja och kräftstjårter.

Färsen serveras med kräft- eller hum-mersås.

Anm. Färsen kan äfven lægges om-kring benet på fisken, gräddas och ser-veras på samma sätt.

Kalffilet med champignoner (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. kalffilé eller innanlår af kalff, salt, 1 burk champignoner à 90 öre, 1 msk. smör (20 gr.), persilja.

Äggstanning: 5 äggulor, 2 ägg-hvitor, 1/2 del. gräddmjöl, 1 knifsvd salt, 1 tsk. smör till formen.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.), 2 del. buljong.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten, skäres tvärs öfver muskeltråderna i 2 cm. tjocka skiivor, som bultas lätt och beströs med salt. Till äggstanningen vispas äggulor och äggwhitor väl tillsammans med mjölken och blandningen hålles i smord form med lock. Formen ned-

sättes i en kastrull med så mycket ko-kande vatten, att det står jämt med äggmassan.

Vatnet får därefter ej koka, utan endast hållas hett, ty annars blir ägg-stanningen vasslig. När den stelnat skäres den i rutor. En tackjärnspanna upphettas långsamt och smöret brynes, hvarefter köttskivorna nedlägges och stekas hastigt på båda sidor. Stek-pannan urvispas med den kokande bul-jongen, som slås öfver köttet. Cham-pignonerna fräsas i smöret, en äggruta lægges på hvarje köttstycke och 4 cham-pignoner däromkring. Anrättningen garneras med persilja och serveras mycket varm med brynt potatis.

Biscuitstårta (f. 12 pers.). 320 gr. sötmandel, 320 gr. strösocker, 7 ägg-hvitor.

Till garnering: Syltade apelsin-skål, frukt och gelé.

Till formen: 1 msk. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Mandeln skällas, torkas väl drifves genom mandelkvarn och blandas med sockret. Äggwhitorna vispas till hårdt skum och vispningen fortsättes 1/4 tim. Äggwhiteskummet nedröres försiktigt, med gaffel, i man-deln och sockret, hvarefter massan fylles i en väl smord och brödbeströdd tackjärnspanna och gräddas i svag ugnsvärme omkr. 1 tim.

Tårten stjälpes upp, när den afsval-nat och garneras, när den är kall, med frukt och gelé.

Schäfferhattar (18 st.). 100 gram smör, 1 ägg, 75. socker, 1/2 tsk. finrifvet citronskal, 50 gr. hvetemjöl, hackad mandel och socker att strö öfver bakel-serna.

Beredning: Smöret röres, tills det blir hvitt och pösigt. Ägget och sock-

ret röras i 20 min. hvarefter smöret, citronskalet och mjölet tillsätts, och massan omröres noga. En plättpanna värmes, och gnides väl ren, samt smör-jes med smält smör. En tsk. af smeten lægges i hvarje rum, och utröres så att kakorna blifva jämna, hvarefter mandel och socker ströes öfver. Plättpannan insättes i ugn och bakelserna få grädda i god ugnsvärme, tills de blifva gul-bruna, då de uttagas och böjas öfver en kapp.

Mondaminpudding med vin (f. 6 pers.). 40 gr. mondamin, 3 del. vatten, 3 del. franskt vin, 2 hg. socker, skål och saft af 1 citron, 4 äggulor.

Beredning: Mondaminet upplöses i 1 del. af vattnet. Det öfriga vattnet kokas upp med vinet, sockret, skalet och saften af citronen och det upp-lösta mondaminet iröres. Krämen får därefter koka 5 min. under flitig rö-ning, hvarefter äggulorna, en i sänder ivispas och krämen får sjuda, tills den är riktigt tjock, då den vispas tills den blir kall. Den upphålles i vattensköljd à la daube-form och uppstjälpes, när den stått 2-3 tim.

Garneras med sylt eller kompott.

LEDIGA PLATSER

Ledig Barmorsketjänst.

Barmorsketjänsten i Piteå socken, med station i Åtråsk by sökes hos Kom-munalnämnden härstädes före den 17 nästkommande December, och skola vid ansökan betyg öfver sökandens kompetens bifogas. Tjänsten tillträdes senast den 1 nästinstundande Februari, men kan äfven omedelbart efter antagandet tillträdas.

Årlig lön 300 kr. af kommunen; dess-utom fri bostad af distriktet samt 3 kr. för hvarje förlösnings. 3 månaders öm-sesidig uppsägning. Håkonsö den 19 Nov. 1904.

Å Kommunalnämndens vägnar: F. A. Bäckström.

Goda platser för hushållsbiträ, lärarin-nor, barnfr., värdinnor att genast söka genom Inack. Byrån, Hamn-gatan 2 III, Norrköping. Rikst. 916. Öppet mellan 12-2 och 4-6.

Husmoder, enkel och sparsam, helst att förestå ett ungarlshushåll på lan-det. Platsen tillträdes efter nyår. Svar, helst åttioårigt af fotografi, torde sändas till Folksskollärare E. Lindmark, Öime (Värmland).

Sjuksköterskelevplats

vid Ljusnarsbergs sjukstuga för ett års tid blir ledig i början af år 1905. Fri bostad och fritt vivre. Ansökan med läkareintyg om stadig helse insändes till Doktor G. A. Alvin, Kopparberg.

På grund af sjukdom finnes plats ledig nu genast såsom barnsköterska för 3 små barn. Goda rekommendationer erfordras. Svar per Rikstelefon Salt-sjöbaden 170 eller till Fru G. Gullberg, Salt-sjöbaden.

Vid Zanderska Hjälpensionen för flickor är en musik- och sänglärarinnebe-fattning ledig till nu ingående värter-min. Kompetens: musiklärarinneexamen eller motsvarande utbildning. Ansökan ställes till Helena Hallström, Ström, Saltskog.

Landtbrukslev. Plats för betalande landtbrukslev finnes vid egendom i Roslagen. Vidare genom Penningby Gärdskontor, Norr-telje.

För Bråkne Hoby församling antages från den 1sta nästa Januari en sjuk-sköterska. Lön 550 kronor jämte dag-förlöning. Ansökningar åtföljda af merit-förteckningar sändas före den 25 De-cember till Kronolänsmän C. G. Håkanson, adress Bråkne-Hoby.

Kunnig hushållsröken får god plats som familjemedlem. Norra Inackor-deringsbyrån Malmskilnadsgatan 27, Sthlm.

En bättre, rask flicka, som är villig att deltaga i och biträda husmodern med förekommande göromål samt kun-nig med enkel matlagning och bakning, erhåller genast plats i godt och vänligt hem. Svar med uppgift & löneprention-er till "X" Nyköping p. r.

Barnröken, kristligt sinnad, verkligt barnkär bildad flicka, van att sköta barn, helst kunnig i sömnad och villig deltaga i förekommande göromål, er-håller plats på nyåret. Svar med uppgift & löneanspråk torde sändas under adr. "Barnkär" Allm. Tidningskontoret, Gefle.

Enkel, bildad flicka

eller yngre änka, som på egen hand kan förestå ett litet enkelt landthushåll, får strax eller till nyår fördelaktig plats hos agronom. Svar märkt "Artur 74" Killeberg p. r.

Bättre, bildad anspråkslös flicka, frisk och stark, hemmastadd i förefallande göromål i ett hem och villig något del-taga i kontorsgöromål, erhåller plats hos mindre familj på landet. Lön 30 kronor pr månad. Den sökande bör vara barn-kär. Svar till "Disponentfamilj", Köp-manabro.

Plats

att sköta ett ungarlshushåll finnes i början af nästa år för en duglig och allvarlig jungfru, som åtager sig alla i ett hem förekommande göromål. Någon med Leo Tolstoys uppfattning af ar-betets värde eller som i sitt inre tillhör Stundisternas eller Kväkarnas samfund får företräde. Svar med fotografi torde före den 15 Dec. insändas till "Ungkar-lshushåll" under adr. S. Gumæli Annons-byrå, Stockholm f. v. b.

Elementar-, hälst väsende seminariebild. lärarinna erhåller plats för läsning m. två 8- o. 6-åringar samt för biträde m. korrespondens. Pers. sammanträff. o. bästa ref. fordras. Ans. m. betyg o. full-st. upplysn. sändes under adress S. Gu-mæli Annonsbyrå, Sthlm f. v. b. i bref märkt "Duglig 1905".

PLATSSÖKANDE

Sjuksköterska

(språkkunnig) önskar privatvård. Svar märkt "Göteborg", Iduns exp. f. v. b.

Småskolelärarinnan önskar nästkom-mande värtermin plats i familj att undervisa mindre barn. Svar emotses tacksamt af "C. D. 12", Halmstad p. r.

I bättre familj i Stockholm önskar en 23 års musikalisk flicka plats. Är villig biträda med skrifgöromål någon tid på dagen om så fordras. Närmare genom svar till "Smäländska", Göteborg, p. r.

Ung flicka som genomgått hushålls-skola önskar plats, nu eller i janu-ari, i bättre familj som hjälp o. biträde åt frun. Svar emotses tacksamt till "20 år" under adr. S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

En ung bildad flicka af god familj, som är kunnig i handarbete och i alla inom ett hushåll förekommande göromål, önskar plats i fin familj såsom sällskap och att gå frun tillhanda. Goda referenser. Svar märkt "Aino 04" torde inlämnas till Iduns expedition f. v. b.

En bättre, huslig och enkel flicka från landet, önskar plats att förestå eller vara behjälplig uti hushåll. Svar till "28" Marstrand p. r.

Verkligt duglig och pliktrogen bildad flicka söker plats. Kunnig i mat-lagning, bakning, sömnad, handarb. Svar "Villig hjälpredda" Iduns exp. f. v. b.

Sjuksköterska, som genomgått Sabbats-berg, önskar sjukvård efter jul. Äf-ven villig vara behjälplig i hushållet. Små löneprentationer. Svar, märkt "A. B." adr. p. r. Leufsta bruk.

Mot fritt vivre önskar en ung flicka plats i snäll och vänlig familj för att deltaga i husliga göromål. Svar till "A", Boarp, p. r.

Lärarinna, undervisningsvan i alla äm-nen, språk, musik, söker plats. Enkel, glad. Svar "Barnvän" under adr. S. Gumæli Annonsbyrå, Sthlm.

En enkel flicka från godt landthem önskar på nyåret plats i bättre, vän-lig familj. Är kunnig i sömnad, med flera handarb., enklare matlagning och bakning. Svar emotses under adress "K. 21 år" p. r. Westervik.

Ung undervisningsvan och musikalisk lärarinna söker instundande janu-ari plats i familj. Svar till "B. L.", Wislanda p. r.

En 19-års flicka önskar plats i bättre familj mot fritt vivre. Är villig att deltaga i alla inom hus förefallande sysslor, men önskar anses som medlem af familjen. Svar motses tacksamt till "Anna". Siesta norr Örebro.

Kvinnl. Centralist, sedan ett par år anställd utomlands, önskar på ny-året arbete i hemlandet. Svar under märk. "Gymnastikdirektör" till Iduns exp.

En ung gladlynt flicka önskar plats på nyåret i bildad familj såsom sällskap och hjälp. Är kunnig i matlagning, bakning, bokhålleri samt fullt hemma-stadd i engelska språket. Är van vid alla husliga sysslor samt skrifgöromål. Önskar blifva familjemedlem. Goda re-ferenser. Svar till "E 21 år" Postkon-toret Köpmansgatan, Göteborg.

Plats som husföreståndarinnan eller hus-moderns biträde önskas af yngre fruntimmer, fullkomligt hemmastadd i alla inom ett hushåll förekommande göromål.

Närmare referenser vid korrespondens med "Själständigt bergning", Iduns exp. f. v. b.

Lärarinna önskar, mot fritt vivre, plats under ferierna i bättre familj, att undervisa barn i småskoleåldern. Goda betyg. Vill för öfrigt deltaga i hushållsgöromål eller skrifning. Helst på hergård eller i prästgård. Svar motses tacksamt af "20 år" Ervalla.

Ung förlofvad flicka, kunnig i husliga göromål önskar plats från början af Jan. i bättre familj att gå frun tillhanda. Svar till "A. K. 1905" under adr. S. Gu-mæli Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

En ung bättre flicka, något kunnig i matlagning, önskar plats i god familj att gå frun tillhanda, någon lön sättes ej i fråga, endast ett godt bemötande önskas. Någon ersättning för resan fordras ej.

Svar emottages tacksamt till "Anna" p. r. Söderhamn.

Ordentlig, sykkunnig flicka önskar plats för barn i godt, vänligt hem. Svar t. "Hjälpsam", Iduns exp.

Mot fritt vivre önskar ung, bildad flicka plats i familj. Villig deltaga i alla husliga göromål och läsa med mindre barn. Fria resor. Svar till "20 år" Stehag p. r.

Huslig, bättre flicka med godt sätt och yttre önskar plats som husförestån-darinna hos en bildad ungherre eller änkling. Innehar dylik plats, men önskar ombytte. Svar emotses tacksamt till "15 jan.", Iduns exp. f. v. b.

18-årig flicka, som genomg. 7 klass elementarlärov., äfven-som skolkok, samt i 2 år i hemmet delt. i hush., önskar mot fritt vivre till Jan. plats i bättre fam. att som medl. af densam. vara husmod. behjälplig. Svar till "L. A." Eslöf p. r.

Hviloem och Pensionat!

I Villa Hult, Kneippbaden, nytt, tidsen-ligt, beläget i Kuranstaltens omedelbara närhet med vacker utsigt öfver Motala Ström, har af undertecknad öppnats ett hviloem för dem som behöfva ro och ombytte af luft tillika med pensionat för kurgäster. Hemmet är inredt med modern och elegant komfort. Gästrummen 17 till antalet, de flesta belägna åt sol-sida äro väl isolerade, varma och gediget möblerade samt äger villan dessutom hall, matsal, salong, rymliga korridor, bad- och telefonrum jämte balkonger och terrasser.

Erkändt godt bord, moderata priser. För rum med hel inackordering från 3:50 till 5 kr. pr dag, endast mat 3 kr., vid längre tids vistelse som 2-3 måna-der lämnas 10 procent. Inga drickspengar få förekomma. En krona i veckan för servis. Lättheten att erhålla eventuell läkarevård dels af hemnets egen läkare, öfverläkaren vid Kneippbaden, dels af specialister i den närbelägna staden. Memmet har egen examinerad sjukskö-terska. Efter anmälan hos öfverläkaren kunna hviloemmetts gäster erhålla medi-cinska bad & anstalten utan att vara inskrifna.

Referenser: Dr J. Bergkvist, Kneipp-baden, Doktor von Unge, Norrköping, Kapten G. Bagge, Kneippbaden.

Högaktningfullt ELLA HULT.

Postadress: KNEIPPBADEN. Rikstelefon 758. Begär prospekt.

I en bildad familj i Paris mottages nu genast en pensionär.

J. Soleirol, 11: bis rue d'Edimbourg.

PARIS. Pension famille, près du jardin de Luxembourg. Réf. suédoises. Mme Barré, 70 rue d'Assas.

Dresden. Pension Framm, grand. 1859, Villa Canaletto-strasse 10. Pension för unga flickor, gedigen, mångsidig utbildning. Fram-stående lärare. Bästa svenska refe-rensater och prospekt genom förestån-darinnorna

B. Losehand. M. Schröter.